

אוגוסט, 2013

## חבלי משיח

מאת מוטי לרנר

©

המחזה הועלה לראשונה בתיאטרון הקאמרי ב- 1987 בבימוי אילן רונן. גרסה זאת כוללת שינויים שנעשו בהפקות מאוחרות יותר – בעיקר בהפקה ב-Theater J בווינגטון בבימוי סיני פתר, ובהפקה בתיאטרון באר שבע בשנת 2013 בבימוי כפיר אזולאי.

רח' מסדה 5 רמת השרון 47290  
טל. 03-5405295 פקס. 03-5491693  
E-mail:motti\_lerner@hotmail.com

**המקום:**

חדר האורחים בבית משפחת ברגר בהתנחלות בשומרון. ברקע נוף הררי בו אפשר להבחין בבתי כפר ערבי, מסגד, וכו'. הרהיטים בחדר האורחים פשוטים וצנועים, ביניהם מכשיר טלביזיה שמסכו אינו נראה לצופים.

**הזמן**

קיץ בעתיד הקרוב.

**הדמויות:**

|            |                                                  |
|------------|--------------------------------------------------|
| שמואל ברגר | - מנהיג הישובים היהודיים ביהודה ובשומרון, כבן 55 |
| עמליה      | - אשתו, כבת 50                                   |
| מנחם       | - מזכיר הישוב, כבן 55                            |
| אבנר       | - בנם הבכור של שמואל ועמליה, כבן 30              |
| תרצה       | - אשתו של אבנר, כבת 28                           |
| נדב        | - בנם הצעיר של עמליה ושמואל, כבן 22              |
| חוה        | - בתם של שמואל ועמליה, כבת 25                    |
| בני        | - בעלה של חוה ובנו של מנחם, כבן 30               |

**יום קיץ חם. שש לפנות ערב. חדר האורחים בבית משפחת ברגר. נדב יושב על כורסא, לבוש בגדי עבודה, נעליו חלוצות. חווה, בהיריון מתקדם, יושבת על כיסא נדנדה ישן. נכנסת עמליה, כוס מים בידה.**

עמליה: אנשים מדברים, חווה.  
חווה: אני לא יושבת בבית וסורגת כיפות. כבר שבועיים אני מטפלת בארבעה עשר ילדים, שארבעה מהם משלשלים כל הזמן.  
עמליה: לא יקרה שום דבר אם תבואי כל בוקר לבית הספר ותלמדי כמה שעות.  
חווה: אם לא הייתי משגיחה על הילדים האלה, ההורים שלהם לא היו יכולים לרוץ להפגנות בכל הארץ.  
עמליה: מי שרואה אותך חושב שגם הוא יכול להישאר בבית.  
חווה: שיחשוב.  
עמליה: זה הזמן להתעקש שלא יישבו לפניך בנים ובנות ביחד?  
חווה: ממתי אני לא מלמדת בנים ובנות ביחד? אין לי שום בעיה עם כיתות מעורבות. עד ג'!  
נדב: **(בתסכול)** ביקשתי מהם לא לזרוק את הסיגריות בין השושנים. שמתי דלי על המדרגות. אמרתי להם: תזרקו לתוכו גם את השקיות של הסנדביצ'ים. והם מתווכחים, צועקים, מקללים.  
עמליה: תשתה. **(מגישה לנדב את כוס המים)**  
נדב: הרגע שתיתי.  
עמליה: תשתה עוד.  
נדב: אני לא צמא. חם לי. אבא מוכרח לדבר איתם. שלפחות לא יזרקו בקבוקי מים ופחיות מיץ על הדשא.  
עמליה: אני לא אחכה יום שלם.  
נדב: **(שופך על עצמו את המים שבכוס)** עכשיו כבר לא חם לי.  
עמליה: נדב. **(לחווה)** גם את צריכה לשתות. החום מזיק לתינוק. **(חווה לא עונה)**  
חווה: ביקשתי ממך לצלצל שוב לאבא.  
עמליה: צלצלתי לפני רגע.  
עמליה: צלצלי עוד פעם.  
חווה: די, אימא!  
עמליה: את יודעת שהוא לא אוהב שיושבים בכסא שלו.  
חווה: לכל הפגישות שלו הוא מגיע בזמן, ורק כשהוא קובע איתי הוא שוכח. ולמה הוא לא פותח את הטלפון שלו?  
עמליה: רק עכשיו הוא יצא מאצל ראש הממשלה. **(נדב קם)** שב. אני אביא לך נעלי בית. **(יוצאת)**  
נדב: **(לחווה)** אולי אני לא אחליף את הבגדים. אחרי שהמהומה שם תיגמר, אני אאסוף את הלכלוך ואלך לעשות קצת חרסינה באמבטיה. האינסטלאטור צריך לשים לי היום ברזים.  
חווה: חרב מתהפכת מעלינו, ואתה בונה בית.  
נדב: ואת בהיריון.

**נשמעות נביחות שמחה של כלב ומיד אחר כך צלצול בדלת.**

חווה: זה אבא. (קמה מכסא הנדנדה ועוברת לכורסא)  
נדב: זה האינסטלאטור. שוורצי נורא אוהב אותו.

**נדב פותח את הדלת. נכנסים אבנר ותרצה. בידיהם מזוודה אחת, מעילים, ושני תיקים. הם הגיעו זה עתה מניו יורק.**

אבנר: שלום עליכם.  
נדב: אימא!  
חווה: אבנר! (ממהרת אליו, אך פונה אל תרצה) תרצה. (מחבקת אותה)  
נדב: אימא! (מחבק את אבנר) חלמתי עליך בלילה. אני נשבע. תשאל את אבא. (לעבר הפרוזדור) אימא!  
עמליה: (מבחוץ) מה אתה צועק? למה נעלי הבית שלך לא ליד המיטה? (נכנסת, בידה נעלי בית. מבחינה באבנר ותרצה) אבנר?! מה קרה? תרצה'לה? מה אתם עושים כאן? איך הגעתם פתאום? אתם בסדר?  
נדב: (אל מחוץ לבית) די, שוורצי. די. שקט.  
אבנר: אנחנו בסדר, אימא. בסדר גמור. לא קיבלתם את המייל שלנו?  
עמליה: איזה מייל? למה לא צלצלתם?  
אבנר: היה אצלכם לילה ולא רצינו להעיר, וכבר לא היו לנו טלפונים. כשהגענו ל-Kennedy התחברתי, ושלחתי לכם מייל.  
עמליה: לא קיבלנו שום דבר. (לתרצה) מה שלומך, תרצה'לה?  
תרצה: בסדר. תודה לאל.  
עמליה: את נראית נהדר. אמריקה עשתה אותך עוד יותר יפה.  
חווה: באתם בזמן. כשכולנו יחד אנחנו יותר חזקים.  
עמליה: זה מה שהיינו רוצים שיחשבו. אכלתם משהו? אתם רעבים? (לחווה) הביאי להם קצת מן האפרסקים שלכם. (חווה יוצאת למטבח)  
אבנר: (לעמליה) איזו מהומה ליד המזכירות. איזה צעקות. מה קורה שם?  
נדב: (נזכר) פתאום לא היו מים. אז לקחנו את הטנדר של השומרים, ועברנו בכל ההתנחלויות, וגם אצלם לא היה. אז נסענו לירושלים.  
אבנר: על מה אתה מדבר?  
נדב: אמרתי לך. זה מה שחלמתי. ושוורצי רץ אחרינו ונבת. לכן נזכרתי. באתם רק עם מזוודה אחת?  
תרצה: שלי במטוס.  
עמליה: מה במטוס?  
תרצה: המזוודה.  
נדב: במטוס?  
אבנר: (לתרצה) זה לא יעזור עכשיו.  
עמליה: מי משאיר מזוודה במטוס?  
תרצה: תשאלי את אבנר.  
אבנר: היה בלגן. היא תגיע מחר. גם אבא שם, במזכירות?

- עמליה: הוא בדרך. יצא לפני חצי שעה מאצל ראש הממשלה. יש אספה בשבע.  
(מחבבת את אבנר שוב) אבנר. (לתרצה) אל תצטערי. זה בסך הכל מזוודה. מה כבר יכול להיות בה?  
תרצה: הכל.  
אבנר: (מבחין בכיסא הנדנדה) אני רואה שאבא לעולם לא יחליף כיסא.  
נדב: אתה רוצה לראות את הבית שלי, אבנר?  
אבנר: בטח. אחרי האספה.  
חוה: (נכנסת, קערת אפרסקים בידה) באמריקה היו לכם אפרסקים כאלה?  
אבנר: ומה שלומך?  
חוה: ברוך השם.  
אבנר: דווקא מתאים לך ככה, עם המטפחת. חשבנו שגילחת את השיער.  
חוה: עוד לא. (צוחקים)  
תרצה: כמה זמן עוד יש לך?  
חוה: חודש וחצי, בעזרת השם, ושנינו (רומזת על בטנה) כבר חסרי סבלנות.  
אבנר: לא הספקנו לקנות לכם שום דבר. אתמול היינו צריכים למכור את המכונית. את הרהיטים. את המטבח.  
עמליה: מרוב שמחה לא הצעתי לכם לשותות. אתם לא מתארים לעצמכם למה אנחנו מתכוונים. אנשים אוגרים שמן, אורז, בטריות, דלק. אני מקווה שלא יותר מזה. (יוצאת למטבח)  
חוה: (בהערכה) בימים היא מנהלת את בית הספר, ובילילות היא נואמת באספות, בחוגי בית...  
אבנר: (קוטע אותה) מה שלום בני?  
חוה: ברוך השם.  
אבנר: עובד? לומד?  
חוה: מה קרה שהגעתם ככה פתאום?  
אבנר: לא נשאר מה לעשות שם. חברי קונגרס וסנטורים לא מוכנים להיפגש איתי. פקידים במשרד החוץ אומרים שהם לא יכולים לעשות שום דבר. יש לי חבר יהודי בבית הלבן. הוא הפסיק לענות לטלפונים. עיתונאים כותבים על ההסכם כאילו רק מלאכים חיים במזרח התיכון. שלשום ראיתי ב-CNN שהנשיא סגר הכל עם הרוסים והאירופאים. אתמול הוא הזמין את כולם לחתימה על הדשא.  
תרצה: יצאנו בצהריים מווינגטון. בניו יורק פגשנו מישהו מאל-על שהכניס אותנו ל-waiting list.  
אבנר: בסוף לא היה להם מקום, אבל אז הופיע יהודי שעובד ב-Continental...  
תרצה: וככה נעלמה המזוודה.  
אבנר: היא תגיע מחר. (לעמליה שנכנסה) חשבנו שנרד מהמטוס ונשכב על המסלול כדי לחסום את ראש הממשלה. אסור לתת לו לצאת מהארץ.  
עמליה: בשביל זה אבא היה אצלו.  
אבנר: שקרן מנוול. כשהוא בא לחתונה שלנו, הוא שתה איתנו לחיים, התחבק איתנו, ונשבע שלא יהיה יותר שום פינוי.  
עמליה: ולא יהיה.  
נדב: תגיד, זה באמת נכון שיש שם שש מאות ערוצים בטלביזיה?

- אבנר: יש כמה שאתה רוצה. **(לעמליה)** יום אחד ראינו אותך ב-NBC, בהפגנה מול הכנסת, עם המקהלה של בית הספר.  
תרצה: הם שרו "חבלי משיח".  
אבנר: ואת אמרת: נשבור את ליבם בשירה.  
עמליה: קיוויתי.  
אבנר: **(לתרצה)** כדאי שנלך למזכירות. אני רוצה להבין מה קורה שם.  
נדב: אותי ראיתם בטלביזיה? בשבוע שעבר אבא הביא את שר הביטחון,  
שייראה איך אני יוצק את הגג. הוא עמד ככה מולי, ושם את היד על הראש שלי, ואמר: כל הכבוד. **(צוחק)** אצלנו הראו את זה. ואצלנו כבר יש מאתיים ערוצים.  
אבנר: בחיך.  
נדב: **(לתרצה)** גם את רוצה לראות את הבית שלי?  
עמליה: נדב, אני מציעה שתוציא את הקרטונים של החרסינה מן החדר הקטן, ותכניס לשם עוד מיטה מן המרפסת.  
נדב: בטח. **(יוצא)**  
אבנר: מה אתו?  
עמליה: הוא לא מבין למה הצבא סירב לגייס אותו. אבל הוא לא נשבר. הוא בונה. בהתחלה היה לו פועל. ערבי. מהכפר שלמטה. כשהתחילו לירות משם, המזכירות החליטה שהוא צריך לפטר אותו.

#### נשמעות נביחות כלב. נדב נכנס מן המרפסת.

נדב: זה אבא.

#### שמואל נכנס.

שמואל: שלום אבנר. שלום תרצה. ככה באים לארוחת ערב? בלי להודיע?

#### כולם נדהמים.

- עמליה: שמואל?  
שמואל: **(צוחק)** השומר ראה אותם במונית וסיפר לי. ברוכים הבאים.  
נדב: אתה זוכר שחלמתי עליהם בלילה?  
שמואל: "חלום אחד משישים לנבואה".  
עמליה: למה הטלפון שלך סגור?  
שמואל: כי מרוב דיבורים נגמרה לי הבטרייה.  
אבנר: מה שלומך, אבא?  
שמואל: **(לתרצה)** "אישה יפה, אשרי בעלה", ואילו שָׁלֹף נראה מודאג.  
אבנר: מה שלומך, אבא?  
תרצה: זה לא היה גן של שושנים, שמואל.  
שמואל: מישוהו הבטיח לכם משהו? **(לחווה המנסה לקום מכיסא הנדנדה)** שבי.  
**(לעמליה)** אני רואה שלא הצעת להם מן העוגה שלך.

- עמליה: מה פתאום עוגה? אנחנו אוכלים ארוחת ערב. **(לנזב)** לך תפנה את החדר.  
**(לשמואל)** למה אחרת כל כך? מה היה אצל ראש הממשלה? הוא נוסע לאמריקה?  
 שמואל: **(לאבנר)** מה קרה שבאתם?  
 עמליה: הוא נוסע או לא נוסע?  
 שמואל: כל דבר בעתו.  
 חווה: אתה חושב שיהיה לנו זמן לשבת על הנאום שלך, אבא? אני צריכה לרוץ לקחת את הילדים.  
 שמואל: לא צריך לרוץ. לכי אל הטלפון לאט, ותודיעי לבייבי סיטר שתשמור על הילדים עוד שעה. לא כל יום יש לנו אורחים כאלה. **(חווה קמה לטלפון. הוא פונה לאבנר ותרצה)** ראיתם איך היא דומה לאימא? **(לאבנר)** אימא נראתה בדיוק כמוה כשהיא נשאה אותך. רק בלי המטפחת.  
 עמליה: מה היה אצל ראש הממשלה, שמואל?  
 שמואל: קודם נשמע מה היה באמריקה.  
 אבנר: קטסטרופה. הקונגרס והסנט יישרו קו עם הנשיא. אומרים להם סוף הסכסוך, והם רוצים שנוותר על הכל.  
 תרצה: גם רוב היהודים תומכים בו.  
 אבנר: הפוליטיקאים היהודים הם הכי גרועים. מלקקים לנשיא כמו לפריץ בעיירה. פתאום אנחנו הפונדמנטליסטים, פתאום אנחנו הקנאים, אנחנו מחרחרי מלחמה, ומעבר לגבול - פציפיסטים. ניסיתי ללחוץ עליהם דרך בתי הכנסת. דרך התורמים שלהם. אימתי בחרם רבנים. שום דבר.  
 תרצה: כשהבורסה כאן התחילה לעלות, הפסיקו לתרום לנו. כל הזמן שאלו אותי במה להשקיע. **(הטלפון מצלצל)**  
 שמואל: הקדוש ברוך הוא מעמיד אותנו בניסיון. אנחנו כבר יודעים שארץ ישראל נקנית בייסורים. **(בטלפון)** כן... אנחנו בשידור?.. הייתה לנו שיחה טובה מאד עם ראש הממשלה. אני לא יכול לפרט, אבל הוא לא נוסע לאמריקה... עמדתנו ברורה. לפני שלוש שנים הגענו איתו להסכם שלא יהיו יותר פינויים. הוא לא יפר את ההסכם הזה... כן. בהחלט. ההפגנות שלנו נועדו לחזק אותו... תודה. **(טורק)**  
 אבנר: אז הוא לא נוסע?  
 שמואל: לכמה זמן באתם?  
 אבנר: חזרנו.  
 שמואל: על דעתכם?  
 אבנר: זה מה שאני מנסה להסביר לך. אמריקה אבודה.  
 שמואל: כבר אין את מי לשאול? אין עם מי להתייעץ? באמריקה יש בחירות עוד מעט. הנשיא צריך תורמים. גם אנחנו.  
 אבנר: אתה לא שומע מה שאני אומר.  
 תרצה: פה נוכל לעשות הרבה יותר, שמואל.  
 שמואל: שמעתם נאומים בטלביזיה ונבהלתם? מה יהיה אם כל אחד ירים ידיים?  
 עמליה: **(לשמואל)** למה אתה כועס? יש לנו הפגנה מחרתיים. כל יום אתה מתלונן שאף אחד לא מסוגל לארגן הפגנות כמוהו.  
 שמואל: אנחנו צריכים עכשיו לובי חזק באמריקה. תהיו איתנו כמה ימים, תתחזקו, ותחזרו. **(לעמליה)** החולצה הזאת רטובה. אני צריך להחליף אותה. **(יוצא)**

אבנר: אני לא מבין אותו. באתי לעזור לו.  
עמליה: הוא בלחץ, אבנר. כשהוא יראה אותך עובד, הוא ישמח שחזרת.

### שתיקה. נשמעות נביחות שמחה וצלצול בדלת. נדב יוצא מחדרו.

נדב: זה האינסטלאטור. (פותח את הדלת. נכנס בני, לבוש בגדי עבודה ומגפיים) זה בני. היכנס. חווה כאן.  
בני: תיארתי לעצמי.  
אבנר: שלום, בני.  
בני: אבנר. מתי הגעתם?  
אבנר: הרגע.  
נדב: קניתי לך פלאגים בשביל הטרקטור. (יוצא)  
אבנר: זה אנחנו, בני. (מתבק אותו) מה שלומך? שאלתי עליך ברגע שהגענו. לא יכולתי להתקשר אליך מאמריקה. ה-FBI האזין לשיחות שלנו. גם לא הייתי בטוח שתרצה לדבר איתי. אתה בטח לא יודע, אבל ביום שעצרו אותך שלחו אותנו לשם.  
בני: שלום, תרצה.  
תרצה: שלום. מה שלומך?

### שמואל שיצא מחדרו לבוש חולצה נקייה נכנס לחדר האורחים.

בני: (לשמואל) שלום.  
שמואל: שלום וברכה. "נקבצו ובאו מכל קצווי הארץ".  
חווה: (לבני) אתה מורח בוך על הרצפה.  
עמליה: שים את המגפיים על יד הדלת.  
בני: (לחווה) חזרתי הביתה, והבית ריק.  
חווה: הילדים אצל הבייבי סיטר.  
שמואל: שב תאכל איתנו.  
בני: אני באמצע ההשקיה והטרקטור נתקע לי.  
אבנר: העולם מתהפך ואתה משקה?  
בני: ארץ ישראל עושה פירות. צריך להשקות אותם.  
שמואל: אתה חושב שתספיק להגיע לאספה בשבע? זה דיון חשוב מאד.  
בני: אני צריך לחלץ את הטרקטור.  
חווה: איפה נעלמת? אמרת שתחזור בארבע.  
בני: אמרתי לך.  
חווה: אני כבר לא יכולה לרוץ אחריו עם בטן כזאת.  
בני: למה את צועקת?  
חווה: כי אתה עומד בדלת.  
בני: המגפיים שלי מלאות בוך.  
חווה: למה לא לקחת טלפון? אני לא רוצה לדאוג לך כל הזמן.  
בני: את לא צריכה לדאוג. יש ריכונו של עולם בשמיים. (לנוכחים) אני מוכרח לרוץ.

- שמואל: אולי בכל זאת תישאר? אביך ודאי ייכנס עוד מעט. הייתי שמח מאד לו היית יושב איתנו כמה רגעים ובא איתנו לאספה. אנשים חשים חרדה גדולה. אנחנו צריכים לקבל כמה החלטות גורליות.
- בני: יש לי נזילה מהשיפּר.
- עמליה: אני כבר מגישה ארוחת ערב.
- בני: **(לחוה)** את יכולה להישאר. אני אקח את הילדים כשאגמור.
- אבנר: אנחנו רוצים לדבר איתך, בני.
- בני: בואו אלינו אחרי האספה.
- חוה: חכה. צריך לחפוף לילדים את הראש. גם אצלנו כבר יש כינים.
- שמואל: בני, אני חושב שהגיע הזמן שנשב ונדבר על דברים העומדים ברומו של עולם. מה אתה עושה מחר בבוקר?
- בני: מרסס.
- שמואל: אז תבוא בין מנחה למעריב. "לעולם אל יוציא אדם עצמו מן הכלל, ולא יפרוש מן הציבור".
- עמליה: אולי את רוצה קצת ריבה, חוה'לה?
- חוה: יש לי מספיק. להתראות, אבא. **(לאבנר ותרצה)** להתראות.

#### בני וחוה יוצאים.

- עמליה: **(בתסכול)** אפילו הריבה שלי לא מספיק כשרה בשבילה.
- שמואל: ודאי שהיא כשרה.
- תרצה: **(לעמליה)** הוא נראה נורא עייף.
- אבנר: הוא לא בא לאספות?
- שמואל: זה לא בני שאנחנו מכירים. מי יודע מה קרה לו שם. שנה שלמה עברה ואני עדיין מתחנן שייתן כתף.
- עמליה: לכו ליטול ידיים. **(אבנר ותרצה פונים ליטול ידיים. שמואל פונה לחדרו)** לאן עכשיו?
- שמואל: לרשום את הפגישה. **(יוצא)**
- עמליה: בני ממשיך להעניש את עצמו. הוא לא ליקק דבש בחקירות. אני לא אתפלא אם המנוולים האלה עינו אותו. בכל הארץ הייתה נגדו הסתה. יהודים קראו לו רוצח. ראש הממשלה אמר שהוא משתתף בצער המשפחות של הערבים שהוא הרג. בכלא התייחסו אליו קצת יותר יפה. הסוהרים נתנו לו הרבה כבוד. אחרי המשפט הם הרשו לו להיות עם חוה. גם היא עברה גיהנום. שלוש שנים היא גידלה לבדה ארבעה תינוקות, וכל שבוע נסעה לבקר אותו.

#### שמואל חוזר, יומנו בידו. אבנר, תרצה ועמליה כבר נטלו ידיים.

- שמואל: בשביל מה יצאתי?
- עמליה: בשביל לרשום את הפגישה.
- שמואל: רשמתי.

שמואל נוטל ידיים, מתיישב ליד השולחן, רוצה לפתוח בברכה. אך הטלפון מצלצל.  
תרצה שכחה את האיסור לדבר בין נטילת ידיים לבין הברכה, והיא פונה להשיב.  
שמואל רומז לה שאסור. הוא ממחר לטול פרוסת לחם ולומר את הברכה בחיפזון.

שמואל: ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ.  
כולם: אמן.

**הוא נחפז להרים את השפופרת.**

שמואל: **(בטלפון)** כן, יהושע... לא ייתכן שכל בתי הספר יבואו להפגנה, ואתם תתרפקו על תורה... צריך לסגור את הגמרות. כיבוש הארץ דוחה אפילו שבת... אז שייקחו איתם ספרים וילמדו בלילה... רב יהושע, מי שחכמתו מרובה ממעשיו אין לו חלק בעולם הבא... אני רוצה אותך ואת שש מאות התלמידים שלך בזמן. **(טורק. מניח את הטלפון)** דווקא עכשיו לפני ההפגנה, הם נעשו תלמידי חכמים. ובני נעשה עובד אדמה. **(גוער באבנר)** ואתה מופיע כאן על דעת עצמך.  
עמליה: מה היה אצל ראש הממשלה, שמואל?  
שמואל: הייתה שיחה טובה. אולי אפילו יותר מדי טובה.  
נדב: **(נכנס)** הנה הפלאגים, בני. **(מגלה שבני איננו)** איפה הוא?  
עמליה: יצא. **(נדב פונה לצאת)** שב לאכול.  
נדב: צריך לנקות את הדשא לפני האספה.

**נדב פונה לצאת, וחולף על פני מנחם הנכנס.**

מנחם: שלום נדב. **(מבחין בתרצה ואבנר)** תרצה? אבנר? מאיפה נפלתם?  
אבנר: שלום, מנחם.  
מנחם: חזרתם בזמן. המלחמה בשער. **(לתרצה)** וזה חיוך של אישה מרוצה. אפשר להגיד בשעה טובה ומוצלחת? **(לעמליה)** הגיע הזמן שיהיה לכם קצת נחת גם מהם.  
עמליה: מנחם!  
מנחם: מה כבר אמרתי? ברכה מביאה מזל. **(לשמואל)** מוכרחים לטפס עצה, שמואל. אנשים כבר מתגודדים שעות ליד המזכירות. הם רוצים לדעת מה אנחנו עושים.  
עמליה: אנחנו מביאים מיליון איש להפגנה מחרתיים.  
מנחם: ומאיפה אני אשלם לאוטובוסים?  
עמליה: הם יבואו ברגל.  
שמואל: יהיה כסף. אני מטפל בזה. אבנר יחזור לאמריקה ויגייס תרומות.  
מנחם: האמריקאים כבר אוסרים להעביר לנו תרומות.  
שמואל: הם רק מאיימים. גם הממשלה לא תוכל להקפיא את התקציבים שלנו.  
מנחם: ואם היא תקפיא?  
שמואל: הפעם בג"צ יהיה איתנו.

- מנחם: האדמה תחתינו רועדת, ואתה מדבר על בג"צ? אנחנו נלחמים על החיים שלנו עכשיו. יש חברים שתובעים לשתק את המדינה. לחסום שדות תעופה. כבישים. רכבות. אוטובוסים. להשבית רמזורים. לנתק אנטנות של טלפונים סלולאריים. להפסיק את החשמל.
- שמואל: הם יצאו מדעתם? דווקא עכשיו כשאנחנו זקוקים כל כך לאהדה?
- עמליה: מי שנתקע בפקקים יבוא להפגין בשבילנו?
- שמואל: בוא נלך אליהם. (לעמליה) אל תאחרו. נצטרך אתכם בשביל ההצבעה. (למנחם) מה יהיה עם בני, מנחם? הגיע הזמן שתחזרו לדבר. אתה אבא שלו.
- מנחם: בשבת חיכיתי ליד בית הכנסת. הוא לא נתן לי לחבק את הילדים.
- שמואל: אני צריך אותו.
- מנחם: אם אני אגיד לו משהו, הוא יעשה בדיוק ההפך.

**שמואל פונה לצאת. מנחם יוצא אחריו. אבנר ותרצה קמים מן השולחן.**

- עמליה: אתם לא רוצים לאכול?
- אבנר: האסיפה מתחילה עוד כמה דקות.
- עמליה: חכו רגע. נלך יחד. (לתרצה) איך את מרגישה, תרצה'לה? למה את לא מספרת שום דבר?
- תרצה: כי לא קרה שום דבר.
- עמליה: אני מקווה שלא התייאשתם.
- תרצה: ודאי שלא.
- עמליה: גם כאן יש רופאים טובים.
- אבנר: היינו בחמישה בתי חולים. נפגשנו עם מאות רופאים. עשינו אלפי בדיקות. אף אחד לא ידע מה להגיד לנו. (חשכה)

## **תמונה מס' 2**

**אותו הלילה. השעה אחת. שמואל יושב בכורסא, בידו ספר סגור. נשמעות נביחות שמחה של שוורצי. נכנס נדב בידיו שתי שקיות זבל.**

- נדב: אבא. (שתיקה) אבא, אתה ישן?
- שמואל: (מתעורר) לא.
- נדב: גם אני לא. חם נורא. אי אפשר יותר ככה. (שמואל לא מבין) תראה כמה לכלוך אספתי ליד המזכירות. אני מפריע לך?
- שמואל: לא. אני מחכה לטלפון.
- נדב: הלכתי לחפש אותך באספה, אבל היית עסוק, אז לא רציתי להפריע.
- שמואל: אתה לא מפריע.
- נדב: אתה כועס?
- שמואל: לא.
- נדב: כי כל כך כעסת כשנכנסתי. (שמואל לא מבין) לאספה. (שמואל מבין) אם ראש הממשלה לא נוסע לאמריקה, אז הכל בסדר ואנחנו לא צריכים לעזוב. נכון?

- שמואל: ודאי.  
נדב: אז כששמעתי את זה, אמרתי לעצמי שזה הזמן לבקש באספה שלא ישלחו ילדים קטנים עם שקיות אשפה לשפוך בצפרדעים של הזבל. כי הם לא מגיעים למכסים של הצפרדעים והם משאירים את השקיות בחוץ. אי אפשר להאשים אותם כי הם קטנים. אבל אחר כך באים החתולים וקורעים את השקיות ומפזרים הכל. וגם אותם אי אפשר להאשים. אפילו שורצי שהוא כלב מחונך, הולך תמיד אל הזבל. אתה מבין?
- שמואל: כן.  
נדב: אז אם הכל בסדר, אז אולי אתה יכול לבוא איתי עכשיו אל מנחם ולדבר איתו.
- שמואל: עכשיו?  
נדב: הוא במזכירות. אני מפריע לך?  
שמואל: לא. אמרתי לך. אני מחכה לטלפון.  
נדב: כשנכנסתי לשם בדיוק דיברו על הפיצויים, וראיתי כמה אתה כועס. ובצדק.  
שמואל: נדב: כאן כולם אוהבים את הבתים שלהם. אף אחד לא ייקח פיצויים ויעזוב. אבל כשהם ראו אותך כועס, הם נבהלו וחשבו שאולי בהתנחלויות אחרות יש כאלה שיעזבו בשביל פיצויים.
- שמואל: כך אתה חושב? שהם נבהלו מהכעס שלי?  
נדב: אבל אם ראש הממשלה לא נוסע לאמריקה אז אנחנו ממשיכים לגור כאן, ואין שום פיצויים. נכון? (**שמואל מהרהר רגע**) זה ייגמר באסון.
- שמואל: איזה אסון?  
נדב: בגלל הלכלוך.  
שמואל: איזה לכלוך?  
נדב: בכל מקום. על הדשא. בין השושנים. בשבילים. על יד הצפרדעים. כן.
- שמואל: כן.  
נדב: אולי אפשר לעשות את הפתח של הצפרדעים יותר נמוך.  
שמואל: אני אדבר עם מנחם.  
נדב: על מה?  
שמואל: על הצפרדעים. אתה צודק. צריך לעשות את הפתחים יותר נמוך.
- נדב: אז אני אשים את הזבל בחוץ, כדי שמנחם יראה את זה בבוקר. (**יוצא וחוזר בלי השקיות**) אבא, אתה עוד מחכה לטלפון?  
שמואל: כבר לא.
- נדב: אז למה אתה לא הולך לישון? אתה לא נרדם?  
שמואל: לא.
- נדב: גם אני לא. כשאני לא נרדם, אני קודם כל לובש פיג'מה. ואם זה לא עוזר, אני יוצא החוצה. לבית שלי. לעשות חרסינה. גם מחמוד, הפועל שלי, היה עושה ככה. אני מדביק חתיכה, ועוד חתיכה. ואם אני מצליח לעשות שורות ישירות, אני חוזר למיטה ונרדם. גם אתה יכול לנסות.
- שמואל: (**מחבק אותו**) בחור כארז. מדביק חרסינה באמצע הלילה. אתה חכם יותר מכולנו. זה מה שהייתי צריך להגיד באספה. לבנות. בימים ובלילות.

**שניהם יוצאים. נשמעות נביחות כלב, ואחר כך קולותיהם של אבנר ותרצה.**

- אבנר: אבל למה אסור לבני לדבר על מהפכה? הציונות לא הייתה מהפכה?  
 תרצה: **(מועדת)** לא יכלו להשאיר לנו אור?  
 אבנר: תני לי יד.

### הם נכנסים. הוא מעלה אור.

- אבנר: דרך אגב, הוא לא היחידי שחושב שהגיע הזמן למהפכה חדשה.  
 תרצה: הנעליים שלך, אבנר.  
 אבנר: ולכל מהפכה יש רעיונות רדיקאליים. אחרת היא לא הייתה מהפכה.  
 תרצה: תוריד אותן. אימא שלך היסטורית כשהיא רואה בוך על השטיח.  
 אבנר: **(חולץ נעליו)** כשהוא מדבר על בניין בית המקדש, הוא לא אומר שמחר צריך להניח אבן פינה בהר הבית. למה אסור לו לחלום?  
 תרצה: אתה יודע שהוא לא רק חולם. בשביל מה קבעת איתו למחר? נסענו לאמריקה כדי שתתרחק ממנו קצת.  
 אבנר: אנחנו כאן ואנחנו צריכים לעבוד יחד. אם אבא שלי לא היה כותב נגדו כשהוא יושב בכלא, גם הם היו עובדים יחד, ולבני לא היו חלומות כאלה. איפה כלי הרחצה שלי? במזוודה שבמטוס?  
 תרצה: בתיק האדום.  
 אבנר: דווקא את, שהשמצת אותו כל כך הרבה באמריקה, צריכה עכשיו להתאפק. עד היום לא סלחו לך כאן. מה עוד את רוצה ממנו? הוא עובד באפרסקים. הוא לומד. הוא מתפלל.  
 תרצה: רציתי להבין מה עבר לו בראש. כשהוא הניח את מטעני הצד, הוא ידע שבמכוניות יושבים גם נשים וילדים.  
 אבנר: לפעמים את כל כך לא רגישה. חווה כמעט יצאה מדעתה.  
 תרצה: כי היא לא שאלה את עצמה שום דבר כשזה קרה. **(לאבנר)** ראית איך היא נעלבה כשאימא שלך אמרה שאני יפה? היא מגדלת ארבעה ילדים והיא בהיריון. זה לא מספיק לה?  
 אבנר: אחרי הלידה היא תִּרְנֶה קצת ותירגע. **(לא מצא את כלי הרחצה)** הם לא כאן.  
 תרצה: אתה כנראה צודק.  
 אבנר: במה?  
 תרצה: הם בכל זאת במזוודה שבמטוס.  
 אבנר: נהדר.

### תרצה מושיטה לו יד. הם מתחבקים. הוא מנסה יותר.

- תרצה: עוד יש לך כוח?  
 אבנר: בטח.  
 תרצה: מה נעשה אם לא נמצא את המזוודה? אני לא יכולה לעבור שוב את הבדיקות הארוכות האלה.  
 אבנר: נטלפן לרופאים ונבקש העתקים של התוצאות.  
 תרצה: אילו נשארנו שם עוד כמה חודשים, אולי היינו מצליחים.

- אבנר: גם כאן אפשר. **(הוא ממשיך לנסות)**
- תרצה: אני אדבר מחר עם מנחם. כדאי שאפתח שוב את הקליניקה. ראיתי כמה ילדים שטיפלתי בהם לפני שנסענו. ויש גם מבוגרים שזקוקים לטיפול. ראית איך הם צרחו באסיפה? עוקרים אותם מהבתים שלהם.
- אבנר: אני לא מבינה את אבא שלך. הוא חושב שאפשר למנוע מהם לחשוב על פיצויים?
- אבנר: הוא חושב שהם צריכים לחשוב איך למנוע את ההסכם. **(שולח יד מתחת לשמלתה)**
- תרצה: אימא שלך יכולה להיכנס, אבנר.
- אבנר: הפסדנו לילה בגלל הטיסה.
- תרצה: כשהלכתי לעזור לחווה עם הקפה, הצצתי לחדר הילדים, וראיתי את ארבעתם ישנים. החדר היה מלא בריח שלהם אחרי האמבטיה.
- אבנר: לנו יהיו חמישה.

**הם מתחבקים וכעבור רגע יוצאים. נכנס שמואל. לוגם כוס מים. כעבור רגע נוסף נכנסת עמליה.**

- עמליה: למה אתה לא ישן?
- שמואל: הדופק שלי פתאום קפץ.
- עמליה: אתה רוצה למדוד לחץ דם? **(הוא נד בשלילה)** אתה מוכרח לישון קצת.
- שמואל: איך אני יכול לישון כשבבית הלבן יושבים עכשיו כל מיני בירוקרטים ומתמקחים על החיים שלנו? אם הוא נוסע לווינגטון, יהיה הסכם.
- עמליה: אבל הוא אמר לך שהוא לא נוסע.
- שמואל: לא בדיוק.
- עמליה: מה זאת אומרת לא בדיוק?
- שמואל: הוא הבטיח לי תשובה עד הבוקר.
- עמליה: למה לא אמרת לנו?
- שמואל: מה זה משנה? מספיק שאני דואג. אני לא מבין מה קרה לו. כשהוא היה רמטכ"ל הוא עזר לנו מאחורי גבו של שר הביטחון. לולא הוא עצם עין, לא היינו יכולים לבנות כאן עוד ישובים. כשהוא היה שר הבינוי, הוא הורה לסלול לנו כבישים, לחבר אותנו לחשמל, למים. דווקא הוא תוקע לנו סכין בגב? **(נאנח)** אולי אני תמים מדי. כנראה שאני עדיין חי בעולם שבו ראש ממשלה שחתם איתי על הסכם צריך לעמוד בו.
- עמליה: מה תעשה מחר כשתתברר האמת? לא רק אני ידעתי שאתה מסתיר משהו. לכן פרץ הויכוח על הפיצויים.
- שמואל: מי שיהגה את המילה הזאת צריך לקצץ לו את הלשון.
- עמליה: אנחנו רק בני אדם, שמואל.
- שמואל: אתם לא מבינים מהו כוחן של מילים? "העולם נברא במילה".
- עמליה: אנחנו מוכרחים להתכונן לרגע האמת. אם מדברים אצלנו על פיצויים, כנראה שנחלשנו. וזה לא הסימן היחידי. אני רואה את הילדים בבית הספר. הם בחרדה נוראה. יש כאלה שכמעט לא ראו את ההורים שלהם בחודשים האחרונים. יש ילדים בני שבע ושמונה שהתחילו להרטיב.

- שמואל: עברנו כבר משברים כאלה, עמליה. לא צריך להיבהל.  
 עמליה: אני נבהלת. תראה את נדב. אנחנו מתרוצצים בחוץ כל היום, והוא הולך ומסתגר בתוך עצמו. הוא מבין מה קורה. פעם הוא היה מדבר עם מחמוד. עכשיו הוא לא מדבר עם אף אחד. לא פלא שהוא שקוע כל כך בבית שלו. אולי נשלח אותו אל אחותי בקיבוץ?
- שמואל: כולנו נשארים יחד במאבק הזה. (שתיקה) אני לא עיוור, עמליה. אני רואה שהחיים שלנו כאן לא ודאיים. לכן אני כל כך מוטרד. במה חטאנו שהם מנהלים עלינו משא ומתן? יהודים שלמענם שפכנו את דמנו, לא מקבלים את הקיום שלנו כאן. למה? רק מפני שנדמה להם שאנחנו מפריעים להסכם עם הערבים? הרי הם יודעים שהערבים לא יקיימו אותו. אני לא מוכן להאמין שיהודים רוצים בהסכם הזה רק כדי לעקור אותנו מכאן. אנחנו בשר מבשרם. ארבעים שנה אנחנו נאחזים בציפורנינו באדמה הזאת, בונים בתים, מקימים ישובים, מגדלים ילדים. מה עוד אנחנו צריכים לעשות כדי להתנחל בלבבות שלהם? (חשכה)

### תמונה מס' 3

למחרת בבוקר. אבנר ותרצה יושבים ליד שולחן האוכל ואוכלים.

- תרצה: אני אומרת לך בדיוק מה שאמרו לי. אם Continental לא מצאו את המזוודה, צריך לנסוע לשדה התעופה ולמלא טפסים באל-על.  
 אבנר: אולי תיסעי בלעדיי?  
 תרצה: אנחנו צריכים להיות אחר כך גם אצל ההורים שלי.  
 אבנר: אני לא נוסע לתל אביב. יש כאן מחר הפגנה. אני צריך לארגן שלושת אלפים אוטובוסים.  
 תרצה: אנחנו ניסע לשדה התעופה יחד, ונחפש את המזוודה יחד, ואם לא נמצא אותה, ניסע יחד לחפש אותה באמריקה.

נכנס שמואל, תיקו בידו.

- שמואל: אין תשובה גם בנייד של ראש הלשכה. יש לי הרגשה שהוא מנסה להתחמק ממני. הוא כנראה לא מבין שהשמועות האלה עלולות להוציא אנשים מדעתם. מישוהו כאן יקום ויעשה משהו שכולנו נצטער עליו.  
 אבנר: שמעתי אותו לפני רגע בחדשות. הוא אמר שלא חלה שום התפתחות במשא ומתן.  
 שמואל: ב-CNN אמרו בדיוק ההפך.  
 אבנר: אני אנסה שוב להתקשר לחבר שלי בבית הלבן.

שמואל נוטל את הטלפון ומחייג.

- שמואל: בוקר טוב, מדבר הרב ברגר... אבל הבטחת לי שהוא יתקשר אלי... לא מעניין אותי מה הוא אמר בטלביזיה. אני רוצה לדבר איתו... אם אתה לא נותן לי אותו עכשיו, אני נכנס למכונית ובעוד חצי שעה אני בתוך המשרד

שלו... **(ממתין)** בוקר טוב. מדבר הרב ברגר... ביקשתי את ראש הממשלה. אל תשחקו איתי משחקים!... **(ממתין)** בוקר טוב, אדוני ראש הממשלה... כן. בהחלט. שמעתי. אני רוצה לשמוע את זה מפיו... אני מבין. בהחלט... כן. ודאי. אתה תמיד אורח רצוי באוהלינו. **(טורק ופונה לאבנר ותרצה)** הוא אומר שהוא לא נוסע. אני כבר לא יודע אם להאמין. הוא גם הזמין את עצמו להפגנה שלנו.

#### נכנס מנחם.

מנחם: המלחמה התחילה, שמואל. הצבא מפנה את המחסום בצומת.  
שמואל: **(בתדהמה)** לא יכול להיות. הרגע דיברתי עם ראש הממשלה. הוא אמר לי שאין הסכם.  
מנחם: ואתה מאמין לו? הם הביאו בלילה מנופים. העמיסו את קוביות הבטון, פרקו את העמדות, את הסככות, את המעברים. טכנאים כבר מפרקים את מכונות השיקוף.  
שמואל: ידעתי שהוא שקרן. אבל עד כדי כך?  
מנחם: אנחנו לא מאמינים יותר לאף מילה שלהם. במלחמה כמו במלחמה. שלחתי את השומרים עם הג'יפים לחסום את הכביש.

#### שמואל נוטל את הטלפון ומחייג. שומע צליל תפוס ומנתק.

מנחם: זה השוחד שהם נותנים להם בשביל ההסכם. עד הערב הם ישחררו אסירים. אלפים. אתה תראה אותם באוטובוסים, מנופים לעברנו וצוחקים.  
שמואל: אני אדבר איתו גם על זה. **(מחייג שוב)**  
מנחם: אין יותר על מה לדבר. אמרתי לשומרים להוריד את הנהגים ולשרוף את המשאיות.  
שמואל: לשרוף משאיות צבא! **(טורק)**  
מנחם: מחר הם יפנו אותנו!  
שמואל: הם ינסו. אני מכיר את התחבולות שלהם. אבל גם אנחנו למודי תחבולות. **(לפתע חולף במוחו רעיון)** היום יהיה המפנה.  
מנחם: איזה מפנה?  
שמואל: לא נוריד שום נהגים. לא נשרוף משאיות. להפך.  
מנחם: על מה אתה מדבר?  
שמואל: נאסוף את הנשים והילדים. נצעד לעבר המחסום. נעמוד מול החיילים עם שלטים. נשכב על הכביש. נשלב ידיים. נתפלל. נשיר. נרקוד. העם יראה את הקולות. אלפים יבואו הנה.  
מנחם: האלפים האלה יעצרו את המשא ומתן? כבר נפלנו בפח הזה יותר מדי פעמים, שמואל.  
אבנר: מנחם צודק, אבא. המשא ומתן ייעצר, רק אם הם יפחדו מאיתנו.  
שמואל: ברגע שאנחנו מפחידים את הציבור, הציבור מתרחק מאיתנו. זה הפח שכבר נפלנו בו יותר מדי פעמים. **(למנחם)** האלפים שישכבו על הכביש יעירו מאות אלפים. **(לאבנר)** לעבודה. תזמין את הטלביזיה. גם כתבים

זרים. אם עד הערב הם לא יחזרו בהם, נתחיל לשבות רעב. כולנו.  
**(למנחם)** בוא נלך לשם לפני שאיזה חמום מוח יעשה משהו.  
**(לאבנר)** ליתר ביטחון תביא גם כמה צמיגים וחביות דלק.

מנחם:

**שמואל מתעלם ממה ששמע. אבנר הבין מה שרצה. שמואל ומנחם יוצאים.**

אבנר: את רואה? אמרתי לך שהוא לא מבין מה קורה כאן. לו התקשרנו מוויינגטון ואמרנו שאנחנו חוזרים, הוא היה אומר לנו להישאר. **(קם)** אני רץ למוסך. ראיתי שם אתמול את הטרקטור של הגנן. אני אעמיס עליו את הצמיגים והחביות. אחר כך נטפל בעיתונאים. **(רואה שהוא נועל נעליים קלות)** אני לא יכול לרוץ בהרים בנעליים כאלה.  
 תרצה: לא שמעתי את אבא שלך אומר לקחת לשם צמיגים וחביות דלק.  
 אבנר: אני לא שמעתי אותו אומר לא לקחת. למה את מחכה? חפשי משהו ללבוש בארון של אימא שלי. **(יוצא למרפסת)**  
 תרצה: אני נוסעת לשדה התעופה.  
 אבנר: **(חוזר מן המרפסת בידים ריקות)** הוא עדיין חושב שהוא ירים טלפון לראש הממשלה, וזה יאמר אמן לכל מה שהוא יגיד לו.

**יוצא לחדר השינה. כעבור רגע נכנס נדב, בגדיו מוכתמים בדם.**

תרצה: **(מבחינה בדם)** ריבונו של עולם. מה זה הדם הזה?  
 נדב: זה שוורצי. הג'יפ של השומרים דרס אותו. גזמתי שושנים ליד המזכירות. הוא התרוצץ על ידי ופתאום... יבש לי בפה.  
 תרצה: שתה. **(מגישה לו מים)** מה קרה לו, לשוורצי?  
 נדב: אם הוא מילל אז הוא בסדר. **(לוגם)** חבשתי אותו במרפאה. זה ממנו הדם. **(שופך על עצמו את שארית המים)** ואז בדיוק ראיתי את אבא רץ. ולא ידעתי אם להמשיך לגזום את השושנים. מה קורה שם בצומת? את חושבת שיפנו גם אותנו?  
 אבנר: **(מחדר השינה)** נדב, זה אתה? אתה יודע איפה אימא שמה את נעלי הצבא שלי?  
 נדב: בארון שלה.  
 תרצה: שלה?  
 נדב: כשהיא מתגעגעת אליו, היא מצחצחת אותו.

**נכנס אבנר לרגליו נעליים צבאיות ובידו רובה M-16.**

תרצה: השתגעתי? אתה לא לוקח את זה איתך. למישהו שם עוד יהיו רעיונות.  
 אבנר: מה את צועקת? לכי ותחליפי בגדים, תמצאי לך זוג נעליים של אימא שלי, ותורידי מהשולחן.  
 תרצה: אבנר!  
 אבנר: בסדר. **(לנדב)** קח את זה למעלה. **(נותן לו את הרובה)**  
 נדב: זהו, עכשיו נזכרתי. **(לתרצה)** אבא ביקש שתישארי בבית לענות לטלפונים. אם זה דחוף שיתקשרו לנייד שלו.

- אבנר: מצוין.  
 תרצה: אני נוסעת לשדה התעופה, אבנר.  
 אבנר: אבל צריכים אותך פה.  
 תרצה: בשביל לענות לטלפונים? בשביל להוריד מהשולחן?  
 אבנר: יהיו כאן כתבים זרים. מישוהו צריך לדבר איתם באנגלית. צריך גם להכין שלטים. נדב, תיגש למחסן. **(מבחין בכתמי הדם שעל בגדיו)** מה זה? נפצעת? **(נדב נד בשלילה)** תביא לה בריסטולים ולוורדים.  
 נדב: בסדר.  
 תרצה: לא בסדר.  
 אבנר: מה לא בסדר?  
 תרצה: רק אתמול הגענו ותראה מה קורה לך.  
 אבנר: לא קורה שום דבר. המזווה יכולה לחכות עוד יום. אנחנו ממילא לא הולכים מחר לבית חולים. **(היא שותקת)** בסדר. סליחה. אני אדבר עם מנחם בעניין הקליניקה. אם יהיו נפגעי חרדה נשלח אותם לבית הכנסת. תטפלי בהם במשרד של הרב. **(היא שותקת)**  
 נדב: אז מה לעשות, אבנר?  
 אבנר: שום דבר.  
 תרצה: לך כבר.

#### אבנר יוצא.

- נדב: אני חושב שאני אחליף בגדים. זכובים נדבקים לדם כמו לריפה. בטח גם הדם מתוק בשבילם.

#### נדב יוצא. הטלפון מצלצל.

- תרצה: **(בטלפון)** לא. הוא איננו... הוא יצא לצומת... תודה.

#### תרצה טורקת. נכנסת חווה.

- חווה: אימא שלי עוד לא חזרה?  
 תרצה: לא.  
 חווה: את לא הולכת לצומת?  
 תרצה: אני רוצה לפתוח היום את הקליניקה.  
 חווה: חשבתי שאחרי הדיבורים שלך אתמול על קרבנות חפים מפשע תרוצי לשם ראשונה. ברגע שהצבא יתפנה, ירצחו אותנו.  
 תרצה: אבא שלך ביקש ממני לענות לטלפונים. אני מקווה שעד הערב אצליח להבין מה קורה כאן, ואוכל להתחיל לעבוד.  
 חווה: את באמת לא מבינה.  
 תרצה: מה אני לא מבינה?  
 חווה: אנחנו יודעים מה חשבת על בני כשזה קרה. לא שכחנו. קיוונו שחשבת עוד קצת.  
 תרצה: על מה?

חוה: על מה שקרה כאן. הערבים ירו בכל מי שנסע בכביש. חטפו ילדים בתחנות אוטובוסים. התפוצצו בתחנות דלק. שחטו משפחות בבתי שלהן. הצבא לא נקף אצבע.  
תרצה: אני יודעת, אבל...  
חוה: את לא יודעת. המוכתרים שלהם אמרו לפני תודה.  
תרצה: תודה?!  
חוה: הוא הרג את המסיתים. אחר כך השתרר שקט.  
תרצה: הוא הרג עשרה אנשים במכוניות שלהם. גם נשים וילדים.  
חוה: כי המנוולים האלה הסתתרו ביניהם. **(שתיקה)** הוא איש כל כך טוב. הוא בעל נהדר. הוא אבא נהדר. את צריכה לשמוע אותו מלמד את הילדים להתפלל. **(גרונה נחנק)** אל תתחשבני איתנו עכשיו. כבר שבועות שאנחנו לא ישנים בלילות. אם יפנו אותנו מכאן, הוא ישתגע...

### הטלפון מצלצל. תרצה עונה.

תרצה: כן? בסדר. תודה. אני אודיע לו...

### רושמת הודעה. נכנסת עמליה ופונה אל חוה.

עמליה: טוב שאת כאן. רוצי לגן והחליפי את הגננת.  
חוה: אני באה איתך לצומת עם כיתות א'.  
עמליה: את תשמרי על הקטנטנים בגן. הגננת תבוא עם כתות א'.

### עמליה יוצאת לחדר השינה. תרצה טורקת את הטלפון.

תרצה: אתם לוקחים את כיתות א' לצומת?  
חוה: אלה גם הבתים שלהם.  
תרצה: הם ילדים. הם לא יודעים להיזהר.  
חוה: המורות ישגחו עליהם.  
תרצה: בשביל מה צריך לחשוף אותם לאלימות כזאת?  
חוה: כדי שידעו באיזה עולם הם חיים.

### עמליה חוזרת בשמלה ישנה ובכובע. חוה ותרצה צוחקות.

עמליה: מה אתן צוחקות? אני לא אשכב על הכביש בשמלה חדשה.

### נכנס שמואל. גם הוא מצטרף לצחוק.

שמואל: ראש הממשלה צריך להיות מודאג מאד. **(לתרצה)** בשמלה הזאת היא כבשה את כל השומרון. **(מתיישב בכורסא ופונה אל עמליה)** עשי לי טובה, עמליה. אני ממחר לכנסת. הביאי לי חולצה נקייה.  
חוה: אני אביא לך.  
שמואל: הישארי. **(עמליה יוצאת)**

- שמואל: איפה בני? לא ראיתי אותו בצומת.  
חוה: הוא באפרסקים.  
שמואל: בשעה כזאת? הגיע הזמן להפסיק את החרם הזה. כל אחד צריך לעמוד בפרץ, אפילו אם יש לנו חילוקי דעות. עד שנתגבר. שילך עכשיו לצומת ויטה שכם.  
חוה: הלוואי והוא היה מקשיב לי. אני לא מצליחה לשכנע אותו לשים טלפון בכיס.  
עמליה: **(נכנסת ונותנת לשמואל חולצה)** כמה זמן נצטרך להישאר שם עם הילדים, שמואל?  
שמואל: עד הצהריים.  
תרצה: היו לך הודעות. **(נותנת לו דף)**  
שמואל: אבנר עושה עבודה גדולה. עוד מעט יהיו שם יותר מאלף איש.  
עמליה: חם היום. הם ילדים קטנים.  
שמואל: מנחם יביא לכם מים. תשגיחי שהם יחבשו כובעים. **(פונה שוב לחוה)** אני צריך אותו, חוה. את אשתו. יש לך השפעה עליו. אם יש לו רב אחר, אני רוצה לדעת מיהו. אני מוכן לפנות אל הרב הזה כדי שיורה לו.  
חוה: אני לא יודעת, אבא.  
שמואל: את לא יודעת אם יש לו רב אחר?  
חוה: לא.  
שמואל: קבעתי איתו אחרי מנחה. אני חושש שהוא לא מתכוון לבוא. אני מבקש שתמצאי אותו ותביאי אותו.  
חוה: אני הולכת לגן.  
שמואל: את לא הולכת לצומת?  
עמליה: איך היא תלך עם בטן כזאת?  
שמואל: יש שם עוד נשים הרות.  
חוה: **(לעמליה)** אני לא חולה, אימא.  
עמליה: לא יותר חשוב שהיא תשמור על הקטנים בגן?  
שמואל: זאת זכות גדולה בשבילה להיות שם. וגם בשביל התינוק שהיא נושאת.  
חוה: תרצה יכולה לשמור על הקטנים.  
תרצה: בשמחה.  
עמליה: מה היא תעשה אם יהיו שם מכות? איפה היא תחביא את הבטן שלה?  
שמואל: לא יהיו מכות.  
עמליה: חסרים חיילים מטורפים? גם אצלנו יש כאלה שנסחפים בקלות.

### הטלפון מצלצל. תרצה עונה.

- תרצה: זה בשבילך. מפקד האוגדה.  
שמואל: אין לי מה לדבר איתו. **(לעמליה)** היא לא תישאר כאן רק משום שהיא הבת שלי.  
עמליה: היא לא הולכת! לא די לך במה שקרה לי כשהלכתי להפגנה בהיריון?  
שמואל: **(בכעס)** אני לא מוכן לשמוע את זה ממך!  
עמליה: **(לחוה)** מה את עדיין עושה כאן? בואי מיד לגן.

## שתייהן יוצאות. שתיקה.

- תרצה: מפקד האוגדה עדיין על הקו. **(הוא נד בשלילה)** זה פיקוח נפש, שמואל.
- שמואל: **(בטלפון)** מה זה התרגיל הזה שאתם עושים? ... משתמשים בכם כדי לעשות ג'סטות לפלסטינים על הגב שלנו. **(בנימה רכה יותר)** מה קרה לך, אלעזר? אתה בשר מבשרנו. למדת מפי תורה. התפללת איתי. עד עכשיו הסתדרנו יפה מאוד... הממשלה מנהלת משא ומתן עם חיות טרף שצמאות לדם שלנו... **(בכעס)** אם תפקירו אותנו לחסדן, ניאלץ להתגונן בעצמנו... לא. אני נורא מצטער. אנחנו נשכב על הכביש. גם הנשים והילדים. אם תתעקשו להזיז את המשאיות, תצטרכו לדרוס אותם... אל תדבר איתי על מצפון. איפה היה המצפון שלך כשנתת את הפקודה הזאת? היית חייב לסרב... לא. אני לא אפגש איתך לפני שתחזירו את המשאיות ותפרקו אותן. תודה רבה. **(טורק)** איזה שקרים. היערכות חדשה לפי צורכי הביטחון.
- תרצה: יש משהו שאני יכולה לעשות בשבילך, שמואל? אני מסוגלת ליותר מאשר לענות לטלפונים. אני יודעת שאתה כועס על הדברים שאמרת באמריקה על בני, אבל אני לא חושבת שהיו לנו חילוקי דעות לגבי המעשים שלו.

## שמואל מהסס רגע. נכנס נדב. לבוש בגדים נקיים. רחוק ומסורק.

- נדב: אבא.
- שמואל: כן.
- נדב: אז מה יהיה? אתה חושב ש...
- שמואל: אל תדאג. לא יפנו אותנו מכאן.
- נדב: שמעת מה קרה לשוורצי?
- שמואל: השומר לא התכוון, נדב. זאת הייתה תאונה. **(לתרצה)** אני לא כועס. להפך. הדברים שאמרת עליו דווקא חיזקו אותי.

## חשכה.

## תמונה מס' 4

אותו יום. חמש אחר הצהריים. עמליה יושבת בכורסא, הטלפון בידה. מצחה חבוש בתחבושת גדולה. נכנסת תרצה ומגישה לה כוס מים.

- עמליה: (בטלפון) את וועדת החוץ והביטחון בבקשה.  
תרצה: אבל בשביל מה היה צריך להוציא את האוויר מהגלגלים? אנחנו רוצים שהמשאיות יחזירו את הציד למחסום. לא?  
עמליה: כאן במיזוג אוויר זה נראה מטורף. שם בשמש זה נראה הגיוני.  
תרצה: ולמה נתתם לילדים להכניס חול לדלק שלהן?  
עמליה: ניסיתי לעצור אותם. אחד החיילים הפיל אותי. קמתי והתחלתי לצרוח. ואז הוא תקע לי את הקת בראש.  
תרצה: ומי שומר עליהם עכשיו?  
עמליה: עוזרת הגננת.  
תרצה: מה?!  
עמליה: (בטלפון) אולי במקרה הרב שמואל ברגר נמצא אצלכם? את יכולה לבדוק, בבקשה?... תודה. (טורקת)  
תרצה: השארתם שם מאתיים ילדים עם עוזרת גננת?  
עמליה: זאת לא הפעם הראשונה שאנחנו לוקחים איתנו ילדים. (מחייגת שוב) את הרב שמואל ברגר, בבקשה... תודה. (טורקת)  
תרצה: לא כדאי שילדים יראו חיילים מכים את ההורים שלהם באלות. זה לוקח שנים לשקם אותם.  
עמליה: כשילדים יודעים מה הם עושים, הם חזקים מאד.  
תרצה: אחר כך הם באים אלי, ומתברר שהם לא כל כך חזקים.  
עמליה: הילדים הם הנשק הכי טוב שלנו. את רוצה שנירה בחיילים?  
תרצה: בהיריון עם נדב היית אישה מבוגרת ובכל זאת נפגעת.  
עמליה: כי הייתי כבר כבדה מדי.  
תרצה: אם אנחנו רוצים לחיות כאן, אנחנו צריכים להבטיח שהילדים האלה יהיו בריאים ומאושרים, ויגדלו להיות מבוגרים בריאים ומאושרים.  
עמליה: אני מקווה מאד, תרצה'לה, שכאשר יהיו לך ילדים, בעזרת השם, לא נעשה יותר הפגנות. אבל אם נעשה, גם את תהיי שם, עם הילדים שלך, והם יגדלו בריאים ומאושרים.  
תרצה: אם זה מה שצפוי להם, אז אולי לא כדאי שייוולדו כאן.

היא יוצאת. שתיקה. עמליה נוטלת את הטלפון ומחייגת. היא אינה מבחינה בשמואל הנכנס אל החדר.

- עמליה: (בטלפון) הרב שמואל ברגר נמצא אצלכם במקרה?  
שמואל: מדבר.

עמליה טורקת.

- שמואל: עם מי את מדברת כל הזמן? ראיתי אותך בטלוויזיה עם תחבושת על הראש. אלף פעם טלפנתי אליך.

עמליה: הם שברו לי את הטלפון.  
 שמואל: וכאן תפוס.  
 עמליה: כי אנחנו מחפשים אותך.  
 שמואל: את בסדר? מה אמר הרופא? לא צריך לעשות צילום? אולי תשכבי לנוח קצת? **(רואה שהיא בוכה)** אל תבכי. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו... **(מתחבקים)** אני מוכרח להחליף חולצה ולחזור למועצה.

**הוא יוצא לחדר השינה. היא מתיישבת בכורסא. מוחה את דמעותיה. נכנסת חווה.**

חווה: הוא לא באפרסקים ולא בגזברות ולא במשרד. האדמה בלעה אותו.  
 עמליה: הרגע הוא חזר מירושלים. הוא מחליף חולצה.  
 חווה: מי?  
 עמליה: אבא.  
 חווה: אני מחפשת את בני.  
 עמליה: את שוב מתחילה? אולי הוא במוסך?  
 חווה: הוא לא במוסך.  
 עמליה: אולי במסגרייה?  
 חווה: הוא גם לא במסגרייה.  
 עמליה: את רוצה שנעזוב הכל ונחפש אותו?

**נכנס שמואל.**

עמליה: כדאי שנחזור לצומת, שמואל. מנחם לא משתלט על האנשים. גם הילדים עדיין שם. עוד מעט יישפך דם.  
 שמואל: טיפלתי בזה. המחסום לא יפונה. עד הערב הכל יחזור למקומו.  
 עמליה: מנחם יודע?  
 שמואל: הוא כבר במועצה.  
 עמליה: והילדים?  
 שמואל: בבית.  
 עמליה: מתי כל זה קרה?  
 שמואל: עכשיו. **(לחווה)** מה את אומרת על האימא שלך? היא הייתה משכנעת מאד בטלביזיה. קראו לה אשת לפידות. **(צוחק)** כדאי שתשאירי את התחבושת על הראש עוד כמה ימים.  
 עמליה: איך עשית את זה?  
 שמואל: העם התפכח. אלפים היו בדרך לצומת. לצבא לא הייתה ברירה. באתי לכנסת וכמעט נשאו אותי על כפיים.  
 עמליה: ריאליסט הוא כנראה מי שמאמין בניסים.  
 שמואל: אני בכלל לא בטוח. מי יודע מה הם מתכננים שם בירושלים. ממתי הם מתרכזים בגלל כמה נשים הרות ותינוקות? **(לחווה)** תשגיחי על אימא. היא צריכה לנוח עשרים וארבע שעות. **(לעמליה)** את לא יוצאת מהבית. **(נוטל את תיקו ופונה לצאת)**  
 חווה: בני נעלם.  
 שמואל: נעלם?

- חווה: שלחת אותי בבוקר לחפש אותו.  
 עמליה: הוא בטח במסגרייה.  
 חווה: הוא לא במסגרייה!  
 שמואל: למה את צועקת?  
 חווה: כשבני נעלם, אני צועקת.  
 עמליה: אבל חווה'לה, אי אפשר לאבד את הראש בכל פעם שהוא יוצא מן הששה דונם אפרסקים שלכם.  
 שמואל: הייתי שמח מאד לראות אותו יוצא משם, ועושה משהו קצת יותר חשוב.  
 חווה: עכשיו אני לא רוצה לשמוע ממך מה יותר חשוב.  
 עמליה: איך את מדברת אל אבא?  
 חווה: אחר כך אני משלמת בשביל הדברים היותר חשובים. אני והילדים שלי.  
 עמליה: חווה, תירגעי.  
 חווה: גם אז אמרתם לי "תירגעי".  
 עמליה: את שוב מתחילה?  
 חווה: אני לא רוצה לעבור שוב סיוט כזה בגללכם.  
 שמואל: **(מבליג על כעסו)** רק רגע, חווה'לה. איזה סיוט? מה זאת אומרת בגללכם?  
 חווה: לא חשוב.  
 שמואל: זה חשוב מאד. מה בגללנו?  
 חווה: אני לא רוצה שזה יקרה שוב, אבא. אני מתפללת שלוש פעמים ביום.  
 שמואל: במה בדיוק את מאשימה אותנו?  
 עמליה: די, חווה'לה.  
 שמואל: אם יש לך טענות אלי, או אל אימא, אני רוצה לשמוע אותן.  
 עמליה: שמואל.  
 שמואל: אנחנו לא עיוורים, חווה'לה. בכל פעם שאני רוצה לדבר עם בני, הוא נעלם, ואת מחפה עליו.  
 חווה: אין לי שום טענות.  
 שמואל: לפני רגע אמרת משהו אחר.  
 חווה: אתה לא יודע שאני לא יכולה להשגיח עליו לבד?  
 עמליה: את לא לבד, חווה'לה. לכי לקחת את הילדים. כבר חמש. אני אלך למסגרייה.  
 חווה: לא התכוונתי שמשו קרה בגללכם, אבא.  
 שמואל: אז למה התכוונת?  
 חווה: אני נורא דואגת.  
 שמואל: למה?  
 חווה: אתה לא יודע?  
 שמואל: מה אני לא יודע?  
 חווה: לא חשוב.  
 שמואל: את משגעת אותי, חווה'לה.  
 חווה: חבל שהתחלתי עם זה.  
 שמואל: שבי. עוד לא גמרנו.  
 עמליה: בואי נצא. הוא כבר בטח בבית.  
 שמואל: את לא יוצאת לשום מקום.

### נשמע צלצול בדלת. עמליה פותחת. בפתח עומד בני. ארגז אפרסקים בידו.

בני: שלום עליכם.  
 עמליה: בני?! ברוך הבא. חווה חיפשה אותך.  
 בני: זה בשבילכם. לשים במטבח?  
 עמליה: תודה.  
 בני: צריך לשטוף אותם במים וסבון. ריססתי הבוקר.  
 חווה: איפה היית כל היום?  
 בני: כבר חמש וחצי. אנחנו צריכים לקחת את הילדים. **(לשמואל)** שלום.  
 חווה: **(בכעס)** אתה תיקח איתך טלפון בכיס. אתה תתבודד עם טלפון בכיס. ותתפלל עם טלפון בכיס. ותלמד גמרא עם טלפון בכיס. ואם הוא לא יהיה פתוח כל הזמן, אני הולכת לרב.  
 בני: נדבר על זה בבית.  
 חווה: איפה היית כל היום?  
 בני: במסגרייה.  
 עמליה: את רואה?  
 שמואל: שב רגע, בני.  
 חווה: איזה מסגרייה?  
 בני: המסגרייה כאן סגורה. אף אחד לא עובד. הייתי צריך לרתך משהו בטרקטור, אז נסעתי לאזור התעשייה.  
 חווה: לאזור התעשייה?  
 שמואל: ביקשתי שתשב רגע.

### נשמע צלצול בדלת. מנחם נכנס, מבחין בבני ומהסס.

שמואל: **(למנחם)** היכנס. טוב שבאת. **(לבני)** אתה יודע שהצבא ניסה לפנות את המחסום מן הצומת, ושהצלחנו למנוע בעדו?  
 בני: ראיתי.  
 שמואל: אתה חושב שהם ינסו לפנות אותו שוב?  
 בני: ודאי.  
 שמואל: מתי?  
 בני: מחר.  
 שמואל: מה אתה חושב שאנחנו צריכים לעשות?  
 בני: אתם מנהלים את המלחמה הזאת.  
 מנחם: אני חושב שאנחנו צריכים לנצל את המומנטום, ולנסות להפיל...  
 שמואל: **(קוטע אותו)** מה זאת אומרת אתם?! בזמן שקטפת את האפרסקים האלה, לא חשבת על מה שקורה שם?  
 בני: אני חשבת, ואתם עשיתם.  
 שמואל: נו, אדרבא. בוא ונשמע מה חשבת.  
 מנחם: אנחנו צריכים להפיל את הממשלה ו...  
 בני: אתה לא תפיל את הממשלה, כי אתה מקבל ממנה כסף לגינון וביוב.  
 שמואל: לא עכשיו, בני!

- בני: אם נפיל את הממשלה, תבוא במקומה גרועה ממנה. אנחנו צריכים לחזק אותה כדי שלא תתכופף מפני כל רוח נושבת. צריך לחזק אותה באמצעות הצבא. החיילים היו תמיד איתנו. הם חיסלו חשודים, הרסו בתים, הטילו עוצר.
- שמואל: עכשיו יש להם פקודות אחרות.
- בני: החיילים צריכים לדעת שאנחנו לא האויב שלהם, ולכן אנחנו לא צריכים להתעמת איתם במחסומים. אנחנו צריכים להביא אותם לידי כך שיעמדו לצידנו מול האויב האמיתי.
- שמואל: איך?
- בני: לא חשוב.
- שמואל: אנחנו נלחמים כאן גם על הבית שלך, בני. אתה בשר מבשרנו. אם יש לך הצעות, קום ותציע אותן.
- בני: כשהצעתי אותן, קראתם להן "שיגעון גדלות".
- שמואל: רק רגע, בני. עכשיו הזמן להתחשבן איתי?
- מנחם: גם איתי אתה מתחשבן. מה אתה חושב שאמרתי למשטרה? שאל את שמואל. הם חקרו אותי כמו את כולם. לא ידעתי שום דבר.
- בני: אתה לא יכולת לנצור את הלשון שלך.
- חוה: **(לבני)** עזוב אותו. אנחנו צריכים לקחת את הילדים.
- בני: **(לשמואל)** כשהשליכו אותי לכלא, אמרת שאני צריך לבחון את עצמי מן היסוד. זה מה שאני עושה.
- שמואל: כולנו בחנו את עצמנו, וכולנו הסקנו מסקנות.
- מנחם: לולא נלחמנו בשבילך, היית עדיין בכלא.
- בני: **(לשמואל)** כולנו הסקנו מסקנות?
- שמואל: כן. גם אני. ואני מזכיר לך שעוד לפני שהשתחררת, סיכמנו שתחזור לרכז את המבצעים. סיכמנו או לא סיכמנו?
- חוה: תן לנו ללכת, אבא.
- שמואל: אני רוצה שתתחיל כבר עכשיו. יש לנו ישיבת מועצה עוד שעה. תבוא ותציג תוכנית עבודה.
- בני: אני אחשוב על זה.
- שמואל: הגיע הזמן להתעלות מעבר לחשבונות הקטנוניים האלה. הרי למדת מפי תורה, בני. שנינו באותו צד של המתרס. אנחנו לא מתחרים באהבה לארץ ישראל. **(בתחינה)** אני צריך אותך, בני.
- חוה: נו, בוא כבר.
- בני: להתראות.
- מנחם: חכה רגע, בני.

**אבל בני וחווה פונים לעבר הדלת. עמליה מגישה לחווה סיר אוכל.**

- עמליה: קחי משהו, חווה'ה. המקרר שלך ריק.
- בני: **(בתקיפות)** המקרר שלה לא ריק, ברוך השם.

מנחם: **(לבני)** אם אתה מתעקש להתחשבן, אז גם לי יש מה לומר. תשאל בבית הכנסת איך היללתי ושיבחת אותך כשהיית בכלא. תשאל איך מחלתי על כבודי והשתדלתי לפני כל פקיד עלוב בפרקליטות שיקצרו לך את המאסר. ואתה לא נתת לי להיכנס לברית של הבן שלך. **(בני וחווה יוצאים. מנחם קורא אחריהם)** שאלת פעם את עצמך למה אימא מתה?

### הוא יוצא בעקבותיהם. שתיקה.

עמליה: בני מפחיד אותי, שמואל. **(שמואל שותק)** אולי תיקח את אבנר למבצעים? שמואל: זה תפקיד שדורש דמיון. אבנר בחר אחראי אבל לא מספיק יצירתי. עמליה: אני לא בטוחה שבזמנים כאלה אנחנו צריכים שם משהו יצירתי כמו בני. שמואל: בני בחר מחונן. הוא משכמו ומעלה. הוא חייב לחזור למקום הראוי לו. עמליה: מאז שהוא השתחרר לא דיברנו איתו על מה שהוא עשה. אנחנו לא יודעים מה באמת הוא חושב. אם הוא מסוגל לפגוע ככה באביו, הוא לא יהסס לפגוע באחרים. שמואל: בני עשה חשבון נפש. הוא כבר שילם את המחיר. אי אפשר לרדוף אותו על הטעויות שלו עד יומו האחרון. עמליה: אבל למה להעמיד אותו בניסיון? אם חס וחלילה יקרה משהו, לא נוכל להגיד "לא ידענו". שמואל: על מה את מדברת? ומה ידענו אז? עמליה: ידענו מספיק. שמואל: **(בכעס רב)** איזה מין רמזים אלה? משהו מכם מעלה על הדעת שאני ידעתי על התוכניות של בני? ואילו ידעתי הייתי שותק? אני כל הזמן שומע לחישות מאחורי הגב שלי. איך את יכולה לקחת חלק בקנוניה הזאת? עמליה: אין שום קנוניה. יש רק דאגה. גם אז התחיל הכל כשהכנסת אותו למבצעים. שמואל: כשהכנסתי אותו למבצעים לא ידעתי שהוא... עמליה: אני מבקשת ממך, שמואל. החיים שלנו כאן תלויים על בלימה. שמואל: אני לא מוכן לשמוע מפיו דברים כאלה. עמליה: אסור לנו לעשות עוד טעויות. שמואל: איזה טעויות? עמליה: אני מבקשת שתחשוב על זה עוד לילה. רק כדי שנהיה רגועים. שמואל: אני רגוע.

### אבנר נכנס כרוח סערה.

אבנר: הם הולכים לחתום על ההסכם בווינגטון. הם השתגעו. ראש הממשלה ממריא עוד כמה דקות. בעוד שנה תוקם מדינה פלסטינית. הם מחלקים את ירושלים. הם מפרקים את הגדר. הם מפנים אותנו. את כולנו. הוא מדבר על זה עכשיו בטלביזיה.

הוא נוטל את השלט ומדליק את הטלביזיה. נשמע קולו של ראש הממשלה המציג את עיקרי הסכם השלום במסיבת עיתונאים. במהלך דבריו נכנסים תרצה, נדב, ומנחם.

ראש הממשלה: ...גבולות הקבע ישורטטו על פי גבולות ששים ושבע, אך יתבצעו חילופי שטחים הדדיים שיאפשרו ל-80% מן המתישבים ביהודה ושומרון להישאר בבתייהם. חלוקת ירושלים העתיקה תתבצע על פי העיקרון ששכונות בהן יש רוב יהודי יישארו בריבונותנו, ואילו שכונות בהן יש רוב פלסטיני יהיו בריבונות פלסטינית. הר הבית יהיה בריבונות פלסטינית. הריבונות על הכותל המערבי תישאר בידינו. לאחר פינוי ההתנחלויות שבשטח המדינה הפלסטינית תפורק גדר הפרדה. הסכמנו להודות באחריותנו החלקית להיווצרות בעיית הפליטים, ולקלוט בשטחנו ארבעים אלף פליטים כמחווה הומניטארי. לאחר השלמת הנסיגה והקמת מדינת פלסטין, נכריז בו זמנית עם הפלסטינים על הכרה הדדית ועל סוף הסכסוך. החתימה על ההסכם תתקיים בעוד עשרים וארבע שעות בבית הלבן...

**שמואל נוטל את השלט ומכבה את הטלביזיה. דממה. הלם. ייאוש.**

מנחם: אנחנו לא יכולים עכשיו לשבת שבעה. **(לשמואל)** אתה מוכרח לצאת אל האנשים ולהגיד להם משהו.

**חשכה.**

## מערכה שנייה

### תמונה מס' 5

למחרת בבוקר. נדב בפינת חדר האורחים, עטוף בטלית, מסיים תפילת שחרית. עמליה מדברת בטלפון נייד. תרצה מדברת בטלפון הקווי.

עמליה: (בטלפון) ...יש עשרת אלפים תלמידות במדרשות שלכם. אני מצפה לראות היום את כולן... אנחנו נדאג לאוטובוסים...

תרצה: (בטלפון) אני רוצה לדעת למה אתם מתעכבים, אבנר. מה בדיוק אתם עושים שם? ... אל תספר לי סיפורים. ראיתי אתכם בטלביזיה... אבנר, תקשיב לי רגע...

עמליה: (בטלפון) הנערות האלה תהיינה עוד מעט נשים, ויהיו להן בעזרת השם ילדים. הן חייבות לקחת חלק במאבק, כדי שתוכלנה לחנך אותם למאבקים בעתיד...

תרצה: אבנר? אבנר?

### **נכנס מנחם.**

מנחם: בוקר טוב. (לעמליה) אל תדברו כל כך הרבה בטלפון. הם מצותתים לכל השיחות שלנו.

### **שמואל יוצא מחדרו, הטלפון בידו, הוא מסיים להתראיין.**

שמואל: ...אנחנו קוראים לכל יהודי להצטרף לשביתה הכללית. במערכת החינוך. בתחבורה. בתעשייה. ברשויות המקומיות. כשהארץ תעמוד מלכת, ראש הממשלה יחזור ארצה... זהו רגע של אמת לכולנו. על כל מי שארץ ישראל יקרה לליבו להגיע לעצרת שתתקיים היום בשומרון. אין לי ספק שמיליון איש יוכיחו לממשלה ערלת הלב הזאת שהעם מתנגד להסכם... אנחנו לא מסתירים את כוונותינו. ממשלה הבוגדת באינטרסים הלאומיים של עמה איננה ראויה לכהן. אנחנו נפעל להפלתה בכל דרך אפשרית, ולעריכת בחירות בתוך שלושים יום... תודה רבה.

### **הוא מנתק את השיחה.**

מנחם: (לשמואל) מה דעתך לארגן הצבעת אי אמון בכנסת מחר? ראש הממשלה יהיה חייב לחזור עוד הלילה.

שמואל: כבר ארגנתי. עד הצהריים יהיו לנו חתימות של ארבעים חברי כנסת.

מנחם: ארבעים?!

שמואל: אולי אפילו יותר.

מנחם: ובסוף העצרת אתה חייב להכריז על הקמת מפלגה חדשה כל מי שמתנגד להסכם יצטרף אלינו.

שמואל: דיברת עם בני?

מנחם: הלכתי אליו אתמול.

שמואל: מה הוא אמר?  
 מנחם: הוא לא פתח את הדלת.  
 תרצה: אתה מוכרח לדבר עם אבנר, שמואל. הם הוציאו אנשים מהבתים שלהם והעמידו אותם ליד בית הכנסת.  
 מנחם: הם יודעים טוב מאד מה הם עושים.  
 שמואל: מצטער. אני צריך לצאת.  
 נדב: מנחם, אולי אתה יכול להודיע לוטרנר של המועצה שיבוא לטפל בשורצי? טלפנתי אליו אתמול שלוש פעמים. הוא לא זז. כבר אין לו כוח לילל.  
 מנחם: עשה לי טובה, נדב.

### נכנסת חווה.

חווה: בני לא מוכן לשמוע, אבא. התחננתי אליו. בכיתי. החזקתי אותו בכוח. הוא לקח את הטלית והלך.  
 שמואל: לאן?  
 חווה: להתפלל בהרים.  
 שמואל: אני מקווה שהתפילה שלו תיענה.  
 חווה: אני מבקשת שתדבר איתו. הוא לקח טלפון.  
 שמואל: דיברתי איתו. אתמול וגם שלשום. נצטרך להסתדר בלעדיו.  
 חווה: בבקשה, אבא.  
 שמואל: אני ממחר, חווה. (לתרצה) איפה הנאום שלי?  
 תרצה: הנה. (נותנת לו)  
 נדב: אז מה קורה, אבא? אתה רוצה שאני אעשה בשבילך משהו?  
 שמואל: תודה, נדב. (לעמליה) את באה?  
 עמליה: כן.

### חווה מתיישבת מיואשת על אחד הכיסאות. שמואל ומנחם יוצאים.

עמליה: (לנדב) שורצי בסדר גמור. עוד יום יומיים האנטיביוטיקה תתחיל להשפיע. עכשיו תנעל נעלים, ותבוא לבית הספר. צריך לסדר כסאות לעיתונאים באולם ההתעמלות. (לחווה) את לא יכולה לשבת ולבכות. העירי את הילדים ותני להם לאכול. אם בני יעשה משהו מאחורי הגב שלך, תגרשי אותו מהבית.

### עמליה וחווה יוצאת. נדב נועל את נעליו. הטלפון מצלצל.

תרצה: (בטלפון) כן... (לנדב) זה בשבילך.  
 נדב: (במהירות) אני לא בבית.  
 תרצה: נדב...  
 נדב: אני לא בבית!  
 תרצה: (בטלפון) מה אתם רוצים ממנו?

## נדב חוטף את השפופרת.

נדב: מה אתם רוצים ממני? לא דיברתי עם אף אחד. לא ביקשתי כלום... זה היה הוטרניר. אני נשבע. דיברתי איתו רק על שורצי...

## הוא נבהל ממה ששמע ומחזיר לתרצה את הטלפון.

תרצה: (בטלפון) סליחה?! למה הוא צריך להיזהר?... מה הוא עשה?! (הדובר טרק. היא טורקת ופונה אל נדב) מי זה היה?  
נדב: אף אחד.  
תרצה: אתה יודע מי זה היה.  
נדב: אני לא יודע, ואני לא רוצה לדעת. ואת לא אומרת לאף אחד שום דבר!

## נדב יוצא. הטלפון מצלצל. תרצה לא עונה. אבנר נכנס ומניח את רובהו על הכורסא.

אבנר: בוקר טוב. זה היה חתיכת מבצע. יש עוד משהו בבית?  
תרצה: מה עשיתם שם, אבנר?  
אבנר: שום דבר מיוחד. איפה כולם?  
תרצה: הוצאתם אנשים לרחוב בארבע בבוקר.  
אבנר: לא עכשיו, תרצה. אני צריך ללכת למועצה. מה אמרו באל-על?  
תרצה: הם מפחדים לשלוח משהו לכאן. אם אנחנו רוצים את המזוודה, צריך לנסוע לקחת אותה.  
אבנר: בסדר גמור. בואי לחדר. אני רק שוטף את הפנים. אחר כך תיסעי.  
תרצה: אחרי מה?  
אבנר: חבל לפספס עוד לילה.  
תרצה: אני לא עושה את זה ככה. איך אתה חושב שזה ייקרה בלחץ כזה?  
אבנר: את רוצה להתחיל לריב עכשיו? (היא לא עונה) מתי דילגנו על תאריך בגללי? גם הלילה לא שכחתי, אבל בתוך הבלגן הזה אי אפשר היה לתכנן כל רגע.  
תרצה: ולמה הוצאתם את האנשים האלה לרחוב? הם היו באמצע שחרית. עם טליתות ותפילין. בשביל מה הוצאתם את הילדים שלהם?  
אבנר: אני צריך להיות במועצה, תרצה.  
תרצה: אז לך למועצה.  
אבנר: הוצאנו אותם כי רצינו לדבר עם כולם יחד. היו לנו עשרים ושניים שמות. אם היינו מדברים עם כל משפחה בנפרד זה היה לוקח יום שלם.  
תרצה: אבל אבא שלך לא אמר לך לדבר איתם. הוא אמר לך רק לתלות את המודעה ברחובות.  
אבנר: הקראנו להם את המודעה כדי להיות בטוחים שהם מבינים אותה.  
תרצה: אנחנו בסך הכל חושדים שהם מבקשים פיצויים.  
אבנר: אלה לא סתם אנשים. הם וועד פעולה. הם מסיתים את כולם.  
תרצה: מה הילדים שלהם אשמים?  
אבנר: אולי נדחה את הדיון הזה לפעם אחרת? יש לנו משהו יותר דחוף.  
תרצה: אני לא מסוגלת לעשות את זה עכשיו.

- אבנר: **(נפגע)** הוצאנו את הילדים שלהם כדי שיבינו שהפעם זה לא ילך. מי שיסכים להתפנות תמורת "פיצויים", יעמוד לדין תורה, ומי שמצפצף על דין תורה ייענש על פי דין תורה. אבא שלי כתב בכרוז "המתיר את ערי ישראל תמורת דמים, דמו יותר". **(מראה לה)** למה את חושבת הוא התכוון?
- תרצה: מה קורה לך, אבנר? באמריקה לא היית מעז לעבור במייל אחד את המהירות המותרת, וכאן אתה מוציא אנשים באמצע הלילה מן המיטות, מעמיד אותם בשורות, מאיים עליהם.
- אבנר: האנשים האלה תוקעים לנו סכין בגב.
- תרצה: והלילה תעמיד אותם מול הקיר ותירה בהם?
- אבנר: את מטורפת?
- תרצה: אל תיגע בי.
- אבנר: את יודעת מה? כן. התפרצנו לבתים. שברנו דלתות. זרקנו אנשים עם המשפחות שלהם לרחוב. ואפילו שפכנו זפת על המיטות שלהם. כן. זה מה שעשינו, ואני שמח שהייתה לי הזכות לעשות את זה. **(מניח מפתחות על השולחן)** ואם את עדיין רוצה ילד, אז קחי את הטנדר של המועצה ותיסעי להביא את המזוודה.

**אבנר נוטל את רובהו ופונה לצאת. תרצה זורקת עליו את המפתחות. הוא לוקח אותם ויוצא. היא מתיישבת מיואשת על אחד הכיסאות. כעבר רגע נכנס בני.**

- בני: שמואל בבית?
- תרצה: גם אתה היית שם?
- בני: איפה?
- תרצה: עם אבנר.
- בני: איפה הוא היה? **(היא שותקת)** שמואל בבית?
- תרצה: כשהכרתי אתכם, לא העליתם על הדעת להשתמש בשיטות כאלה. או אולי השתמשתם, ואני עצמתי עין.
- בני: אני לא יודע על מה את מדברת.
- תרצה: **(מושיטה לו את הכרוז שאבנר השאיר)** על זה.
- בני: **(מסתכל בכרוז)** את יודעת של מי הסגנון.
- תרצה: אני יודעת של מי סגנון המילים, אבל אני יודעת גם של מי סגנון המעשים.
- בני: אני לא חושב שאת מבינה מה עשיתי.
- תרצה: אולי אני לא מבינה מה עשיתי, אבל אני רואה מה קרה לנו בגלל מה שעשיתי. מי ששתק כשהרגת ערבים, מוכן היום לפגוע ביהודים. אפילו על נדב כבר מאיימים. אולי גם בו חושדים שהוא רוצה פיצויים. אולי גם אותו יוציאו הלילה מן המיטה ויצמידו רובה לראש שלו.
- בני: גם בזה את מאשימה אותי?

**תרצה שותקת. נכנס שמואל.**

- שמואל: (לבני) דַּבֵּר. (בני מהסס) אני חייב לחזור לשם עוד כמה דקות. (רואה שבני מהסס בגלל נוכחותה של תרצה. הוא פונה אליה) ראית במקרה את המשקפיים שלי?
- תרצה: (הבינה את הרמז) הם כנראה למעלה. (יוצאת)
- שמואל: על מה רצית לדבר?
- בני: (הבחין במשקפיים שעל השולחן) הנה הם.
- שמואל: (נוטל אותם) תודה. אני מוכן לדבר איתך רק על דבר אחד, בני.
- בני: אני רוצה לחזור לעבוד איתך, שמואל. אני מתנצל. בימים האחרונים נתפסתי למין קטנוניות מטופשת.

### הם מתחבקים בחום.

- שמואל: גם אני צריך להתנצל. תיארתי לעצמי מה עובר עליך כשאתה יושב בכלא וקורא את המאמרים שלי. אני רוצה שתדע שכל מילה נכתבה בייסורים. בוא נעזוב את זה.
- בני: לא הייתה לי ברירה, בני. כל חיי קראתי לקרב את הגאולה בעבודת השם, בבנייה, בהתיישבות. לא יכולתי לנהוג כך לפני משורת הדין.
- שמואל: חבל שלא דיברת איתי לפני שהחלטת שאני מעכב את הגאולה. הרי כל מה שעשיתי נועד להסיר מכשולים מדרכה.
- בני: חבל שלא דיברת איתי לפני שהחלטת להסיר את המכשולים האלה. לא ידעת?
- שמואל: איך יכולתי לדעת?
- בני: לא חשבתי שאני צריך לרשום פרוטוקול לשיחות שלנו.
- שמואל: בני, ברחל בתך הקטנה, באת אלי פעם וסיפרת לי על התוכניות שלך? אז על מה דיברנו כל הזמן? היה מצב של סכנה. של פיקוח נפש. ביררנו דברים כמו שאנחנו מבררים עכשיו. תמיד התאבקתי בעפר רגליך, שמואל. אתה יודע שלא הייתי עושה מאומה בלי לברר איתך קודם.
- שמואל: מה ביררנו? מה הקשר בין השיחות שהיו לנו למה שעשית? אף פעם לא היה לי שמץ של מושג על התוכניות שלך. ידעתי שאתה יוצא בלילות. הייתי בטוח שאתה הולך אל רב אחר בענייני תורה. חשבתי שאולי אתה עוזר לשירותי הביטחון בדברים שהשתיקה יפה להם. אתה מטיח בי אשמה חמורה מאד, בני.
- בני: אני לא מטיח בך שום אשמה. עשיתי הכל על דעת עצמי. מה שהיה, היה. עכשיו אני רוצה לחזור למאבק. אני רוצה לברר איפה אנחנו עומדים.
- שמואל: אז למה שתקת? למה הנחת לכל מיני שמועות להתגלגל לפתחי? היית צריך לבוא, כמו שאתה עושה עכשיו, ולדבר. בגילוי לב. אני לא מצפה שתענה אמן לכל מילה שלי. אני יודע שיש בינינו ויכוח.

### הם אינם מבחינים בתרצה העומדת במעלה המדרגות ומאזינה להם.

- בני: לשם כך באתי. אבל גם אתה מוכרח להיות גלוי. אנחנו תולים את כל התקוות שלנו בעצרת ובשביתה. אני מקווה מאד, בעזרת השם, שנצליח לבטל את ההסכם. אבל מה ייקרה אם חס וחלילה ניכשל?

- שמואל: אסור לנו אפילו להרהר בכישלון.  
 בני: לא ענית לי. מה יקרה אם ראש הממשלה יחתום עליו?  
 שמואל: אמרתי שאנחנו חייבים להצליח.  
 בני: ואם לא נצליח?  
 שמואל: נצליח.  
 בני: אמרנו שאנחנו מדברים בגילוי לב.  
 שמואל: אל תדחק בי עכשיו. פתרונות של ייאוש נמצא ברגעים של ייאוש.  
 בני: אני רוצה לדעת מהו רגע של ייאוש. כשיחתמו על ההסכם? כשהצבא ייסוג? כשיבואו לפנות אותנו?  
 שמואל: אי אפשר לדעת מהו רגע של ייאוש, אלא לאחר שכלו כל הקיצין.  
 בני: האנשים שנאספו לשמוע אותך מחכים לתשובות יותר ברורות.  
 שמואל: הם לא יקבלו.  
 בני: גם אני מחכה.  
 שמואל: אתה בחור חכם, בני. לא צריך לומר כל דבר במפורש. כשיגיע רגע של ייאוש, נעשה הכל לזעזע עליונים, כדי להעביר את רוע הגזרה.

**עכשיו מבחינים שניהם בתרצה שעמדה במעלה המדרגות והאזינה להם. חשכה.**

## **תמונה מס' 6**

**אותו יום. השעה שתיים אחר הצהריים. חדר האורחים ריק. נשמעות נביחות כלב. כעבור רגע נכנסת תרצה.**

תרצה: יש מישהו בבית?

**נדב יוצא מן הפרוזדור, בידו מגש ועליו ספל קפה וכוס מים.**

- נדב: איפה אבא?  
 תרצה: בדרך.  
 נדב: פתחתי בשבילו את המזגן. ראית כמה הוא הזיע?  
 תרצה: כן.  
 נדב: גם מילאתי לו מים באמבטיה. רוצה קפה?  
 תרצה: לא, תודה. ראיתי ששורצי כבר רודף אחרי חתולים.  
 נדב: בטח. כשבאתי להאכיל אותו, הרגשתי שהרגל שלו יצאה מהמקום. החזרתי אותה, והוא התחיל לרוץ. את חושבת שאני צריך לספר לאבא?  
 תרצה: על שורצי?  
 נדב: על האנשים האלה שמטלפנים אלי. הם לא אומרים לי מי הם. כשבאתי הביתה מצאתי פתק בתיבת הדואר.

**מראה לה. היא מסתכלת בפתק.**

תרצה: אתה מוכרח לספר לו. אבל לא היום. אתה מבין. נכון?

הוא נד בראשו, טומן את הפתק בכיסו, נוטל כוס מים, שותה, ושופך את השארית על ראשו. היא חשה בבדידותו ומחבבת אותו. כעבור רגע היא שומעת צעדים ומתנתקת ממנו. נכנסים עמליה ושמואל.

שמואל: (לעמליה) אני הולך להחליף חולצה.

**שמואל יוצא לחדר השינה. עמליה מתיישבת על הספה.**

נדב: (לעמליה) מילאתי לו מים באמבטיה. (היא שותקת) כשהוא מחליף ככה חולצות, אני יודע שקורה משהו רע. (היא שותקת) את רוצה קפה? (היא שותקת)  
תרצה: שמעתי כמה חברי מועצה מדברים. הם לא ידעו שאני כלתכם. הם אמרו על שמואל דברים קשים.

**מבחינה בשמואל הנכנס מן הפרוזדור ומשתתקת. נכנסת חווה.**

חווה: אתה רוצה שאני אעלה את הנאום הישן, אבא? אולי מספיק שנעשה בו רק כמה תיקונים?  
שמואל: את יכולה למחוק אותו. אני צריך להגיד דברים אחרים לגמרי. איפה בני?  
חווה: שלחת אותו לבדוק אם הצבא עדיין חוסם את הכבישים.  
שמואל: זה היה לפני חמש שעות.  
תרצה: אני אנסה להשיג אותו.  
חווה: הטלפון שלו סגור.  
שמואל: (לתרצה) שיקראו לו ברשת של המועצה.  
חווה: בשביל מה?  
שמואל: אני צריך אותו. אני רוצה לשמוע את דעתו.  
תרצה: (בטלפון) את יכולה בבקשה להודיע בקשר לבני ששמואל רוצה לדבר איתו? ... תודה. (טורקת)  
עמליה: (לשמואל) בשביל מה לדבר איתו? על מה יש עוד בכלל לדבר? צריך להגיד לכולם ללכת הביתה.  
שמואל: אנחנו לא מתייאשים, עמליה.

**חווה מפעילה את המחשב. הוא מתקרב אליה.**

חווה: אני חושבת שכדאי שתדע, אבא, ש...  
שמואל: מה?  
חווה: עברתי במשרדים של המועצה, ושמעתי את מנחם אומר לאנשים ש...  
שמואל: אני לא מתכוון להתייחס לדיבורים האלה. תתחילי. (מכתיב לה, אך מדבר אל עמליה) עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה!<sup>1</sup> חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלוֹקינו.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> במדבר, פרק י"ג, פסוק ל'  
<sup>2</sup> שמואל ב', פרק י' פסוק י"ב

## חוה מקלידה. נכנסים מנחם ואבנר.

- מנחם: אנחנו מוכרחים לדבר, שמואל.
- שמואל: אני אחסוך לך את המבוכה, מנחם. אני מוכן להתפטר. אף פעם לא רדפתי שררה. אבל אני רוצה להיות בטוח שההתפטרות שלי תחזק את המאבק.
- מנחם: הגענו למבוי סתום. השביתה נכשלה. לא הישגנו רוב בכנסת. ראש הממשלה לא חזר. ולעצרת הגיעו שמונים אלף איש. אנחנו מוכרחים לנסות דרכים אחרות.
- שמואל: קודם ננסה להבין למה הגענו למבוי סתום.
- אבנר: אין לנו זמן לבירורים, אבא. שמונים אלף האנשים האלה מחכים לנו. אם לא נצא אליהם הם יקומו ויעזבו.
- שמואל: הם לא יעזבו. גם הם רוצים לדעת למה מאות האלפים שהבטיחו לבוא נשארו בבית.
- אבנר: כי המשטרה חסמה את הצירים.
- מנחם: כי הערבים שמו מוקשים בדרכים.
- אבנר: אני לא אתפלא אם השב"כ הוא שהניח את המוקשים האלה.
- שמואל: זאת עלילה, אבנר. מאות האלפים האלה לא באו לעצרת כי לא הצלחנו להתנחל בלבבות שלהם.
- עמליה: ניסינו ארבעים שנה.
- שמואל: וננסה עוד ארבעים.
- מנחם: אם זה מה שתגיד לאנשים בחוץ, הם יקומו וילכו.
- שמואל: אם יש לך תוכנית יותר טובה, אני אפנה לך את מקומי מייד. **(בחשד)** כבר יש לכם תוכנית. כבר כינסתם את המועצה והחלטתם.
- מנחם: אין לנו שום תוכנית. יש כל מיני רעיונות.
- שמואל: איזה רעיונות? **(מנחם שותק)** אני מחכה לשמוע.
- תרצה: אתה לא יכול להתפטר עכשיו, שמואל.
- מנחם: המועצה תמנה ממלא מקום.
- תרצה: **(לשמואל)** אתה יודע בדיוק את מי הם ימנו.
- אבנר: את מי הם ימנו?
- תרצה: אנחנו זקוקים למישהו שיוכל להביא הנה את ההמונים שלא באו.
- אבנר: אל תדאגי. המועצה לא תמנה את בני. הוא לא רוצה להתמנות. הוא אפילו לא בא לשיבה.
- חוה: מה את רוצה ממנו? עד מתי תרדפי אותו?
- מנחם: המועצה תמנה את מי שתמנה.
- חוה: אילו למדנו תורה כמוהו ואילו קיימנו מצוות כמוהו, היו מגיעים הנה מליון.
- שמואל: את מי מיניתם? **(למנחם)** אותך?
- מנחם: האיש לא משנה. המועצה תחליט על דרך.
- שמואל: הבנתי. אתה האיש. מה אתה מציע? **(מנחם שותק)** איך אתה רוצה להביא לכאן את ההמונים שלא באו?
- תרצה: אני באתי הנה כי היה לנו חלום. כי האמנתי שאפשר לבנות כאן חברה חדשה.

- אבנר: מספיק, תרצה.  
תרצה: כנראה שאלה שלא באו חושבים שאי אפשר.  
מנחם: כי הם קטני אמונה.  
עמליה: כי הם לא מסוגלים להיאבק על שום דבר מלבד עוד חדר בדירה שלהם, ועוד גלגל במכונית שלהם ועוד סטייק בצלחת שלהם.  
שמואל: אין לנו עם אחר, עמליה.  
תרצה: כנראה שלא הצלחנו לשכנע אותם שאפשר. גם באמריקה שאלו אותי בכל הזדמנות איך נחיה כאן עם הערבים סביבנו.  
אבנר: יש לנו תשובה מצוינת.  
תרצה: אולי מאות האלפים האלה לא באו כי התשובה שלך לא מספיק טובה בשבילם?  
שמואל: הם לא באו כי הם חלשים. כי אין להם תעצומות נפש למאבק על הארץ. כי אין להם די אמונה ברצונו של השם יתברך.  
תרצה: אולי אם ניתן להם תשובה שיש בה תקווה הם יבואו.  
שמואל: התשובה לשאלה איך נחיה עם הערבים תינתן רק בסופו של המאבק, ועל פי תוצאותיו.  
תרצה: בעיניהם זאת לא תשובה, שמואל. הם רוצים לדעת איך אנחנו חושבים להפסיק את שפיכות הדמים.  
אבנר: על מה את מדברת? באיזה עולם את חיה?  
נדב: אני רוצה לדעת מה יקרה לבית שלי, אבא.  
עמליה: הם לא יבואו הנה, שמואל. כי הם לא מאמינים בגאולה. כי הם לא רוצים בה.  
שמואל: אם נאבק על נפשותיהם, הם ירצו.  
מנחם: אם המאבק על נפשותיהם כל כך חשוב בעיניך, תתפטר מן המועצה ותמשיך בו.  
נדב: אני רוצה לדעת מה יקרה לבית שלי, אבא. כבר יצקתי את הגג. כבר שתלתי פרחים בגינה.  
חוה: אבא לא יתפטר. הוא היחידי שיכול להטיל כאן מרות.  
נדב: **(צוּעֵק)** אני רוצה לדעת מה יקרה לבית שלי, אבא. אני לא אעזוב אותו.  
שמואל: אף אחד לא יעזוב שום בית, נדב. אתה תגמור לבנות אותו. אנחנו נבנה עוד רבים אחרים. **(למנחם)** זה מה שצריך לומר לאנשים בחוץ.  
מנחם: את זה הם כבר יודעים.  
אבנר: אני לא מבין למה אתה נאחז בכסא שלך, אבא. המועצה מבקשת שתתפטר. הם לא רוצים לפגוע בכבודך ולהדיח אותך. תן להם לעשות מה שהם רוצים.  
שמואל: אני לא מתפטר. יש לי אחריות לגבי כל מי שחי כאן. "כבקרת רועה עדרו"<sup>3</sup>. אני הבאתי אותם לכאן. אני הנהגתי אותם כאן. ואני לא אפקיר אותם בידי חברי מועצה שלא קיבלו בימי חייהם אפילו החלטה גורלית אחת. **(לפתע קולט)** מה פירוש "תן להם לעשות מה שהם רוצים"? הם כבר יודעים מה הם רוצים?  
מנחם: הם עדיין לא החליטו.

<sup>3</sup> יחזקאל פרק ל"ד פסוק י"ב

- שמואל: הם החליטו! (שתיקה) לא כדאי שאדע מה הם החליטו?  
 מנחם: הם רוצים להעלות את שמונים אלף האנשים לאוטובוסים ולהוריד אותם בקריית הממשלה בירושלים.
- שמואל: בשביל מה?  
 מנחם: כדי להטיל מצור על השרים. לנתק להם את הטלפונים. את החשמל. אם הממשלה תשותק, ראש הממשלה יחזור.
- שמואל: השתגעתם?! אתם תעוררו כלפינו שנאה בכל הארץ. הצבא והמשטרה יעקרו אותנו בלי להסס.
- אבנר: אם נטיל עליה מצור, הממשלה תאלץ לבטל את ההסכם.  
 שמואל: יש בכוחנו לאלץ אותה?! אלה דיבורים בעלמא. מי אנחנו? בגלל גבהות הלב הזאת אנחנו עומדים היום בפני שוקת שבורה. זה החטא שחטאנו. אמרנו שאנחנו נלך לפני המחנה, והם ייגררו מאחור. ביהירותנו קראנו להם "זרע בהמה", "חמורו של משיח". למה? הם אוהבים את ארץ ישראל בדיוק כמונו. הם רוצים אותה בדיוק כמונו. הם רק לא מאמינים שאפשר להחזיק בה. אנחנו צריכים להראות להם שאפשר. במקום לשלוח את שמונים האלף לקריית הממשלה, צריך לקרוא להם להתיישב כאן. שמונים אלף יכולים להקים מאה ישובים. מי יוכל לעצור בעדם? בואו נפשיל שרוולים. נתלה את המפות. נבחר נקודות התיישבות. נחלק את האנשים לשיירות. שיעלו על האוטובוסים ויצאו לדרך. הלילה הם ילוננו תחת כפת השמים. בתוך כמה ימים נספק להם אוהלים ושמיכות. תוך כמה שבועות נקים צריפים. כל היישובים שלנו היו פעם שלושה צריפים סביב מיכל מים.
- מנחם: אתה חולם בהקיץ, שמואל. הצבא יחסום אותנו. הערבים יתקפו.  
 אבנר: זה לא בא בחשבון, אבא. לכן לא רצינו שתבוא לעצרת. מי שלא מוכן למלחמה, שישב בבית.
- שמואל: איזה מלחמה, אבנר? נגד מי? נגד עצמנו?  
 אבנר: ההמונים שחיכינו להם נשארו בבית משום שלא קראנו להם להילחם. במקום זה קראנו להם להפגין. למחות. למה לא להילחם? למה לא לפגוע בצבא? הצבא הוא אויב. הוא שליח של ממשלה אויבת. אתה רוצה לבוא לעצרת? בבקשה. תבוא ותקרא למרד. בריש גלי. בלא פחד. תכריז שראש הממשלה הוא בן מוות. תפסוק הלכה לחסל אותו.
- תרצה: השתגעת?!  
 אבנר: תבוא ותגיד שפעם אחת זה עצר את הסחף לעשר שנים...
- תרצה: תשתוק כבר!  
 אבנר: ועכשיו זה יעצור את הסחף לעשרים שנה.
- שמואל: אני לא מוכן לשמוע דיבורים כאלה!  
 אבנר: אם לא תגיד את זה, אני אגיד. (פונה לצאת)
- תרצה: אתה לא תגיד שום דבר. אני לא מוכנה שתלך לשם. מה קרה לך? חכה. אני מדברת אליך...

אך הוא משתמט ויוצא. היא יוצאת אחריו. מנחם יוצא אחריה.

עמליה: אני לא יכולה יותר להעמיד פנים, שמואל. כבר בנסיגות הקודמות הבנתי שיבוא יום ונצטרך לעזוב גם את הבית הזה. לא אמרתי שום דבר כדי לא לרפות את ידיך. מה עוד צריך לקרות כדי שגם אתה תפקח עיניים? קטסטרופה? בוא נעזוב לפני שהחיים שלנו מתרסקים. חיכינו למשיח אלפיים שנה, נחכה עוד אלפיים.

**שמואל מעכל את דבריה. כעבור רגע הוא מתעשת וקם.**

שמואל: לא נחכה אפילו עוד רגע. אנחנו נצא לדרך, נעלה ונתיישב, נטה אוהלים ונבנה בתים, נחרוש, נזרע ונקצור, נוליד ילדים ונגדל אותם. לתורה ומצוות ולמעשים טובים, כאן על האדמה הזאת, תחת כנפי השכינה. "הריעי בת ירושלים, הנה מלכך יבוא לך"<sup>4</sup>. (לחווה) לכי וחפשי את בני. שיבוא לעצרת ויעמוד לימיני.

**יוצא. חשכה.**

## תמונה מס' 7

**אותו יום. שמונה בערב. חדר האורחים ריק. הטלביזיה פועלת. ברקע נשמע קולו של קריין החדשות.**

קריין: שני פיצוצים רבי עוצמה החריבו אחר הצהריים את מסגד כיפת הסלע ומסגד אל אקצה שעל הר הבית בירושלים. עד כה חולצו מבין ההריסות מאתיים ועשרים הרוגים ומאות פצועים. מן החקירה הראשונית עולה שהפיגועים נעשו בידי טייסים מתאבדים שנשאו כמאתיים ק"ג חומרי נפץ בשני מטוסים קלים. העולם המוסלמי הגיב בהלם ובזעם. כל מדינות ערב הכריזו מלחמה על ישראל. מצריים, ירדן וסוריה מרכזות כוחות צבא לאורך הגבולות. סוכנויות הידיעות מדווחות על גל של התקפות על מוסדות יהודיים. בפאריס הועלו באש שלושה בתי כנסת. בשיקאגו הותקפו שני בתי ספר יהודיים. בטהרן נעצרו מאות יהודים ונכלאו באצטדיון העירוני. שיחות השלום בווינגטון הופסקו. ראש הממשלה יצא בדרכו ארצה.

**תרצה נכנסת, בידה תיק, היא מכבה את הטלביזיה, ואורזת בתיק בגדים שהיו מוטלים על הספה. נכנס אבנר, רובה M-16 בידו.**

אבנר: מה כל כך דחוף? לא יכולת לחכות עד שהשיבה תיגמר?  
תרצה: דבר בשקט. (רומזת לעבר עמליה וחווה שבחדר השינה) הן משכיבות את הילדים לישון.  
אבנר: בדיוק הייתי צריך לדבר.  
תרצה: עכשיו אנחנו צריכים להציל את החיים שלנו, אבנר.

<sup>4</sup> זכריה, פרק ט', פסוק ט'

- אבנר: לאן נלך? יש מלחמה בחוץ. שיירות של טנקים על הכבישים. המשטרה תעצור אותנו במחסום.
- תרצה: אז נעקוף אותו.
- אבנר: נעשה מה שהמועצה תחליט.
- תרצה: המונית מחכה לנו בשער. עוד שעה נהיה אצל ההורים שלי.
- אבנר: יצאת מדעתך?
- תרצה: עכשיו זה רק מתחיל, אבנר. לא היינו כאן ארבע שנים. לא היה לנו חלק במה שעשו כאן. כל רגע שעובר עושה אותנו שותפים שלהם.
- אבנר: אני לא בורח באמצע מלחמה.
- תרצה: כל מי שחי כאן, אשם במלחמה הזאת.
- אבנר: מה זה משנה מי אשם? לא נפקיר נשים וילדים. הערבים כבר יורים עלינו.
- תרצה: מה עם הנשים והילדים הערביים שנרצחו?
- אבנר: מה הקשר? זאת המשפחה שלנו.
- תרצה: לא שלי.
- אבנר: אני לא מוכן לשמוע ממך דיבורים כאלה.
- תרצה: ואנחנו? אנחנו משפחה?
- אבנר: **(מניח את הרובה)** מה קורה לך?
- תרצה: למה אנחנו משפחה? בגלל שיש בינינו הבנה כל כך עמוקה? בגלל שיש לנו ילדים? אתה בכלל שמח שהמלחמה הזאת פרצה.
- אבנר: בשביל זה קראת לי לבוא הנה? אנשים עוסקים שם בשאלות של חיים ומוות.
- תרצה: קראתי לך כי אני הולכת. אני מוכנה למחול על הכל, אבנר. אני מוכנה גם לשכוח הכל. אבל אם אתה לא בא איתי עכשיו, לא תראה אותי יותר לעולם.
- אבנר: אל תצעקי. הן שומעות כל מילה.
- תרצה: אתה בא, או לא?
- אבנר: לאן?
- תרצה: אתה לא בא. נכון? ברגע שחזרנו מאמריקה נעשית בן אדם אחר. מישו שאני לא מכירה. אלפים ימותו, ואתה מרוצה.
- אבנר: אני לא מרוצה, אבל אני לא מתלונן. אנחנו לא יכולים לשבת ולדבר, כאילו לא קרה בחוץ שום דבר.
- תרצה: משהו קרה כאן. כששמעת שרצחו שם נשים וילדים, שתית לחיים.
- אבנר: **(בכעס)** שתיתי לחיים בגלל שנפסק המשא ומתן. הצטערתי מאד לשמוע שנהרגו שם נשים וילדים.
- תרצה: הם לא נהרגו. הם נרצחו.
- אבנר: אף אחד לא רצה שהם ימותו.
- תרצה: זה בטח מה שאומר גם מי ששלח את הרוצחים האלה.
- אבנר: מה את רוצה ממני? את עוד לא יודעת מי עשה את זה, וכבר החלטת שאנחנו רוצחים. מנין השנאה הזאת? היינו סבלניים מאד כלפיך, למרות כל מה שאמרת עלינו. מהרגע שחזרנו לא הפסקת לירוק רעל.
- תרצה: אני יורקת רעל?!

אבנר: ואותי את שונאת הכי הרבה. ביום אחד נעשיתי מטורף. רוצח. בכל פעם שאני מתקרב אלייך, את מסתמרת כמו קיפוד. לכן את לא מסוגלת ללדת ילדים.

**תרצה סוטר בכוח על לחיו. כעבור רגע היא נוטלת את תיקה ופונה לצאת.**

אבנר: חכי רגע. אני לא רוצה שתלכי. אני מבקש שלא תלכי. (חוסם את דרכה) חכי עד הבוקר. את רוצה שנשב ונדבר? אני מוכן לשבת ולדבר. יש על מה לדבר. לא?

תרצה: לא. (ממשיכה לעבר הדלת)

אבנר: חכי. אני בא איתך.

תרצה: כל הצרה הזאת עם הילדים היא עונש על שעצמתי עיניים. שלא עזבתי כשראיתי את זה מתחיל. לכן אין לי ילדים. לכן גם לא מגיע לי ילדים.

**היא נוטלת את התיק שלה ויוצאת. נכנסת עמליה.**

עמליה: לך אחריה ותחזיר אותה.

אבנר: אני הולך למועצה.

עמליה: היא צריכה להיות איתנו עכשיו.

**אבל אבנר נוטל את רובהו ויוצא. בחוץ הוא מבחין בנדב, שבגדיו מכוסים אבק.**

אבנר: מה קרה? (נדב לא עונה) מה קרה, נדב? דַּבֵּר. הכו אותך? תפסיק לבכות. (מנסה להרגיע אותו) די, נדב. די. בוא נשטוף את הפנים.

**הוא מוליך אותו לעבר הפרוזדור. בינתיים נכנסים אל הבית שמואל ומנחם.**

שמואל: ותגיד להם שלא יישלחו אחרי שליחים. אני לא מתכוון לחזור.

מנחם: אתה יודע שאני לא יכול לנהל אסיפה כזאת.

שמואל: קודם שיחזירו את הנשק למחסנים, ויסגירו למשטרה את כל מי שהייתה לו יד בקטסטרופה הזאת.

מנחם: אנחנו נשתמש בנשק הזה רק לשמירה על הבתים.

שמואל: שהצבא ישמור על הבתים.

מנחם: הצבא עסוק. החיילים בגבולות. תקשיב לרמקולים של המסגדים. תקשיב לצרחות בכפרים.

שמואל: (לעמליה) במו ידינו הבאנו על עצמנו מלחמה. (למנחם) נהרות של דם

יישפכו כאן. (לעמליה) עמדתי במועצה ואמרתי: בואו נעשה בדק בית.

היסודות רעועים. עוד מעט הוא יקרוס ויקבור אותנו תחתיו. לא הספקתי לסיים את המשפט, וכבר התחילו צעקות.

מנחם: תהיה מציאותי, שמואל. הלילה צריך לשמור. מחר בבוקר צריך ללוות את הילדים לבית הספר. צריך ללוות אנשים שיוצאים לעבודה.

- שמואל: שלא יצאו לבתי ספר ולא ילכו לעבודה. עכשיו אנחנו צריכים להסתגר בבתי, לנעול את הדלתות, להגיף את התריסים ולהתפלל. להתחנן אל הקדוש ברוך הוא שיימחל לנו.
- מנחם: ודאי שנתפלל. תמיד צריך להתפלל. אבל עכשיו צריך גם לעשות. **(לעמליה)** תסבירי לו. אלפי אנשים מטלפנים. שואלים שאלות. מאות לוקחים את המשפחות שלהם ובורחים. הוא לא יכול להתחמק ברגע כזה. עמליה: אין מה לעשות עכשיו. גם להתפלל צריך בלחש. בלי לצפות למחילה. רק לבקש רחמים. שהעונש לא יהיה כל כך נורא.
- מנחם: באמת, עמליה. אנחנו צריכים להמשיך לחיות. את לא פותחת את בית הספר מחר?
- עמליה: אני לא אהיה כאן מחר.
- מנחם: מה זאת אומרת לא תהיי כאן? איפה תהיי?
- עמליה: רחוק מכאן.
- שמואל: אנחנו לא בורחים, עמליה.
- עמליה: אנחנו צריכים לקרוא לכולם לברוח. לפני שיהיה מאוחר.
- שמואל: אנחנו לא בורחים!!

### נכנסים אבנר ונדב. נדב בוכה.

- עמליה: מה קרה לו? **(מתקרבת אליו)** מה קרה, נדב?
- נדב: הרסו לי את הבית. עם טרקטורים. הפילו את הקירות. את הגג.
- שמואל: הרסו לך את הבית!?
- עמליה: **(לחווה שנכנסה)** הביאי לו כוס מים.
- נדב: הם אמרו שדיברתי עם איזה פקיד על פיצויים.
- שמואל: מי זה הם?

### נדב מראה לו את מכתב האיום.

- שמואל: **(למנחם)** מי עשה את זה?
- מנחם: אני לא יודע.
- נדב: כשבאתי לשם כבר לא היה אף אחד. אף אחד לא רצה להגיד לי.
- שמואל: ריבונו של עולם, הילד הזה נענש על לא עוול בכפו עוד לפני שהוא נולד.
- מה הוא עשה לכם? בגלל שהוא קצת שונה? אתם מאשימים אותו כדי להכפיש אותי?
- מנחם: אף אחד לא מנסה להכפיש אותך.
- עמליה: לא חשוב הבית, נדב. בית הוא רק אבנים.
- שמואל: **(למנחם)** איך אפשר להעלות על הדעת שהוא ירצה פיצויים?
- מנחם: מה אתה רוצה ממני? לא ראיתי. לא שמעתי. אני לא יודע.
- שמואל: צא מכאן. אני לא מוכן לדבר עם אף אחד מן המועצה לפני שאתם מבררים מי עשה את זה.
- מנחם: נברר מחר. עכשיו צריך לשכנע את האנשים להישאר ביישובים.
- שמואל: צא החוצה.
- מנחם: אף פעם לא היינו זקוקים לך כל כך, שמואל.

שמואל: צא!

**מנחם יוצא. חווה מגישה לנדב כוס מים.**

שמואל: העלילו עליו עלילת שווא, הרסו את הבית שלו, ואף אחד לא יודע. אף אחד לא רוצה לדעת. שיבואו שוטרים ויחקרו, יעצרו את מי שצריך, וייקחו את כל הנשק. **(נוטל את שפופרת הטלפון)**

אבנר: עזוב את זה עכשיו, אבא. אנחנו נטפל בזה בעצמנו.

שמואל: אנחנו לא מסוגלים לטפל בזה בעצמנו!

עמליה: הבית נהרס, שמואל. גם אם נדע מי הרס אותו, לא נקים את ההריסות. לך ותארוז את הספרים. בבוקר אנחנו נוסעים.

שמואל: לאן ניסע? לאן ייסעו מאות האלפים שחיים כאן?

עמליה: כל אחד יחזור למקום ממנו הוא בא!

**שמואל מבחין בבני הנכנס אל הבית. הוא מניח את השפופרת ומסתכל בו. חווה ממהרת אל בני ומחבקת אותו.**

בני: הכל בסדר, חווה'לה. הכל בסדר.

חווה: פחדתי שעצרו אותך.

בני: את לא צריכה לפחד.

נדב: שמעת מה עשו לי, בני?

בני: שמעתי.

נדב: לא רציתי פיצויים.

בני: אני יודע, נדב. הפחד העביר כמה מאיתנו על דעתם. **(לחווה)** לכי להעיר את הילדים.

חווה: מה קרה?

שמואל: שלום, בני.

בני: אנחנו נוסעים. נתקשר אליכם בעוד כמה ימים. **(לחווה)** כדאי שנמהר.

עמליה: היא לא נוסעת איתך לשום מקום. **(לחווה)** בבוקר כולנו נוסעים יחד ונשארים יחד.

שמואל: רק רגע, בני. המשטרה מחפשת אותך.

בני: שמעתי.

שמואל: אולי כדאי שתברר מה הם רוצים.

בני: אני יודע בדיוק מה הם רוצים. בכל פעם שקורה משהו הם עוצרים אותי.

שמואל: לאן אתם נוסעים?

בני: אל חברים.

שמואל: קודם תתקשר למשטרה.

בני: **(לחווה)** לכי כבר.

חווה: כל הדברים שלנו בבית.

בני: קחי רק את הילדים.

עמליה: היא באה איתנו. עם הילדים. נהיה אצל אחותי בקיבוץ. כדאי שגם אתה תצטרף אלינו.

חווה: **(לבני)** אני לא יכולה להעיר אותם עכשיו.

שמואל: אולי לא הבנת, בני. היו כאן שוטרים. הם ביקשו לדבר איתך.  
 בני: מה יש לדבר איתם? אין לי כוח לעבור עוד חקירות כאלה.  
 שמואל: הם ביקשו ממני להודיע להם כשתחזור.  
 בני: אתה לא מוכרח. (לחוזה) לכי כבר. (היא מהססת) את רוצה להישאר כאן בלעדי?

### חוזה מהססת רגע, אך כעבור רגע מחליטה.

חוזה: אני באה. (פונה לעבר הפרוזדור)  
 שמואל: רק רגע, חוזה.  
 אבנר: מה אתה רוצה ממנו? אין לו חלק בזה. הוא היה כל היום בשטח.  
 שמואל: (לבני) אתה לא מבין שאתה מכריח אותי להתקשר אליהם?  
 אבנר: הוא יתקשר אחר כך.  
 שמואל: למה אתה מהססת, בני?  
 חוזה: תן לנו לנסוע, אבא.  
 אבנר: אנחנו צריכים לעשות את העבודה של המשטרה? למה אתה בכלל מתערב?  
 שמואל: משום שהחקירה הזאת חשובה בשבילנו יותר מאשר בשביל המשטרה.

### שמואל נוטל שוב את הטלפון.

חוזה: אל תעשה לנו את זה, אבא.  
 שמואל: זה חשוב גם לך, חוזה'ה.  
 אבנר: אף אחד לא ייכנס יותר אל הבית הזה, אבא. אתה לא תוכל להתפלל בשום בית כנסת. לא תלמד בשום ישיבה.  
 עמליה: זה לא הזמן לחקירות, שמואל. עכשיו צריך להציל מה שאפשר. שילכו לארוז את הבגדים של הילדים. נצא יחד בבוקר.  
 שמואל: אני רוצה שהמשטרה תדע שהוא לא נמנה עם אלה שעשו את המעשה הנורא הזה.  
 בני: מה כל כך נורא במעשה הזה? אפשר לחשוב שנחרב בית המקדש, או נספו שם צדיקים. איזה חטא חטא מי שעשה את זה? כולנו רצינו שזה יקרה.  
 שמואל: מה רצינו שיקרה?  
 אבנר: רצינו להפסיק את המשא ומתן.  
 שמואל: כדי להמשיך לחיות כאן אנחנו מאבדים את עצמנו לדעת?  
 בני: האנשים שחוגגים בחוץ לא חושבים שהם איבדו את עצמם לדעת. (לחוזה) בואי, חוזה'ה.

### בני וחוזה פונים לעבר הפרוזדור. שמואל עוצר בעדם.

שמואל: חכה רגע. איפה היית היום, בני? התקשרתי אליך כמה פעמים. למה לא ענית לי? זה היית אתה?  
 חוזה: זה לא היה הוא.  
 אבנר: עזוב אותו, אבא.  
 חוזה: זה לא היה הוא!

- שמואל: אני מוכן להסתפק במילה שלך, בני. תגיד לי שלא היית מעורב. שלא אתה שלחת את שני המטורפים האלה לפוצץ את המסגדים.
- בני: למה אתה ממחר להחליט שהם מטורפים, שמואל? אולי הם דווקא קדושים? אולי הם טיהרו את הר הבית מן השיקוץ שהיה עליו? אולי הם הושיעו את ארץ ישראל?
- שמואל: רק ישועת ארץ ישראל קיימת בעולם? רק טיהור הר הבית? יש גם בני אדם שצריכים לחיות בארץ הזאת. יש "לא תרצח".
- אבנר: אף אחד לא רצח. זאת מלחמה.
- שמואל: מי הסמיך אותם לפתוח במלחמה?
- בני: אולי זאת מלחמת מצווה? אולי לא רק על ישועת הארץ? תראה איך העם הזה הולך ומתנוון. הולך ונרקב. מי כאן בכלל יהודי? מי כאן בכלל מאמין? אולי המלחמה הזאת תעיר את העם הזה מן התרדמה שהוא שקע בה. אולי היא תעצור את ההתפוררות שלו. אולי היא תשיב אותו אל ריבונו של עולם. ממתי אנחנו מפחדים להילחם? תמיד התחזקנו במלחמות.
- אבנר: המלחמה הזאת תוכיח למי שייכת הארץ הזאת. חיכינו לה יותר מדי זמן.
- שמואל: המלחמה הזאת תמיט עלינו חורבן. אנחנו נגורש מן הארץ כולה.
- בני: מלחמת מצווה לא תביא חורבן, שמואל. הרי אנחנו מקיימים בה את רצונו של השם יתברך. הוא ודאי אינו רוצה בחורבנו. לכן קמנו ועשינו את זה. לא מתוך טירוף. אלא מתוך הכרח. הכרח למלא את רצונו. **(שתיקה)**
- עכשיו אתה יכול לטלפן למשטרה.
- נדב: **(לבני)** אתה עשית את זה?
- חוה: לא, אבא. אל תשמע לו. **(שמואל נוטל את הטלפון)** בבקשה, אבא.
- התחננתי אליך שתשגיח עליו. עצמת עיניים, ועכשיו אתה מסגיר אותו?
- עמליה: **(לבני)** צא מכאן. צא מיד! לפני שהשמיים נופלים עלינו!
- חוה: עזבי אותו!!

### עמליה מרפה מבני. שתיקה.

- בני: לכי להעיר את הילדים, חווה! לה.
- חוה: ומה אעשה כשהם יתעוררו? לאן אקח אותם? הבטחת שתתרחק ממעשים כאלה. בכל לילה דיברנו, ובכל לילה רימית אותי. לא חשבת על הילדים? חשבתי עליהם כל הזמן.
- בני: **(לשמואל)** אתה רוצה להעניש אותו, ואתה מעניש אותי. לא חטאתי לריבונו של עולם. לא חטאתי לבני אדם. זה לא מגיע לי. גם לא לילדים.
- בני: **(לחוה)** אני מקווה שיום אחד תביני, חווה.
- עמליה: הרסת את החיים שלה ואתה רוצה שהיא תבין? שהיא תקריב את עצמה ואת הילדים בגלל הטרור שלך?
- בני: אם הטרור הזה שלי, אז שהוא יתקשר למשטרה.
- שמואל: אלא של מי הטרור הזה? שלי?! איך העזת לעשות זוועה כזאת? אתה בכלל יצור אנוש? יש בכך מוח? לב? שום מחילה לא תהיה לך. לא ממני.
- (לנוכחים)** ריבונו של עולם, אני נשבע. לא יהיה לי איתו שום שיח ושיג. לכל מקום שתברח אני ארדוף אותך. ואל תתקרב יותר אל הילדה שלי. אל תדבר אליה. גם לא אל הילדים שלה. שום עונש לא יהיה כפרה.

**שמואל נוטל את הטלפון אך איננו מסוגל לטלפן. תרצה נכנסת, תיקה בידה. היא עומדת מותשת ומיואשת בפתח חדר האורחים.**

**בני:** אתה לא מודיע למשטרה כי אתה יודע שהמלחמה הזאת היא אכן מלחמת מצווה. כי אתה יודע שהיא תגרום להתעוררות שלמטה, שתעיר את השמים למעלה, ותביא את הגאולה. כי אתה יודע שאנחנו צריכים לעשות כרצונו, ולהמשיך ולהילחם, ולא להרפות ממנו, עד שהגאולה תושלם.

**שמואל:** אנחנו צריכים להמשיך ולהילחם כדי לא להרפות מן הקדוש ברוך הוא?! כדי לכפות עליו להשלים את הגאולה? הרי הכל נעשה לפי רצונו. גם הגאולה תושלם לפי רצונו.

**בני:** הבוקר אמרת לי שברגע של ייאוש נעשה הכל לזעזע עליונים כדי להעביר את רוע הגזרה.

**שמואל:** לזעזע עליונים בדינמיט?! בתפילה. בהשתדלות. צעד אחר צעד. עקב בצד אגודל.

**בני:** בבוקר אמרת "הכל".

**חוה:** זה מה שאמרת?

**בני:** (רומז על תרצה) היא עמדה כאן ושמעה.

**תרצה נדה בחיוב. עכשיו מבין שמואל שהוא נפל במלכודת שבני טמן לו.**

**בני:** (לחוה) בואי.

**בני אוחז בזרועה של חוה והם פונים לפרוזדור. נדב חוסם את דרכם.**

**נדב:** אתה שלחת את האנשים האלה להרוס את הבית שלי. ראיתי את העקבות של הטרקטור שלך.

**בני:** לא שלחתי אותם, נדב.

**נדב:** זה מה שהקדוש ברוך הוא רצה? זה?!

**בני עוקף את נדב ויוצא. חוה יוצאת איתו. שתיקה.**

**שמואל:** אני חושב שאני צריך להחליף חולצה.

**הוא קם, נוטל בהסתר את רובהו של אבנר, ויוצא.**

**אבנר:** אם הוא חושב שהוא יחליף חולצה וילך למועצה, הוא טועה. לא ניתן לו להגיד שם מילה. זה לא הזמן לחולשה.

**תרצה פונה אל הטלפון ומחייגת.**

**תרצה:** שלום, את הקצין התורן בבקשה.

**אבנר:** מה את עושה?!

תרצה: כן. זה דחוף... רציתי להודיע לכם ש...  
 אבנר: תפסיקי. (מנסה לחטוף ממנה את השפופרת)  
 תרצה: רציתי להודיע שהאיש שביצע את הפיגוע במסגדים בהר הבית הוא...

**לפתע נשמעת ירייה מחדר השינה.**

עמליה: שמואל?!  
 אבנר: (לעמליה) תחזיקי אותו.

**הוא ממהר אל הפרוזדור. בני וחווה נכנסים. בני ממהר אחרי אבנר.**

עמליה: (אוחזת בנדב) אנחנו נחייה, נדב. אנחנו ניסע מכאן ונחייה. אבא ישתדל בשבילנו בשמיים, ואולי ריבוננו של עולם ירחם עלינו.

**דממה. חשיכה.**

## סוף